Uchwała Nr II/14/2024
Rady Gminy Lutocin
z dnia 14 maja 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lutocin na lata 2024-2030"

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 609 z późn.zm.) oraz art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424) uchwala się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lutocin na lata 2024-2030", który stanowi załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lutocin.

§ 3

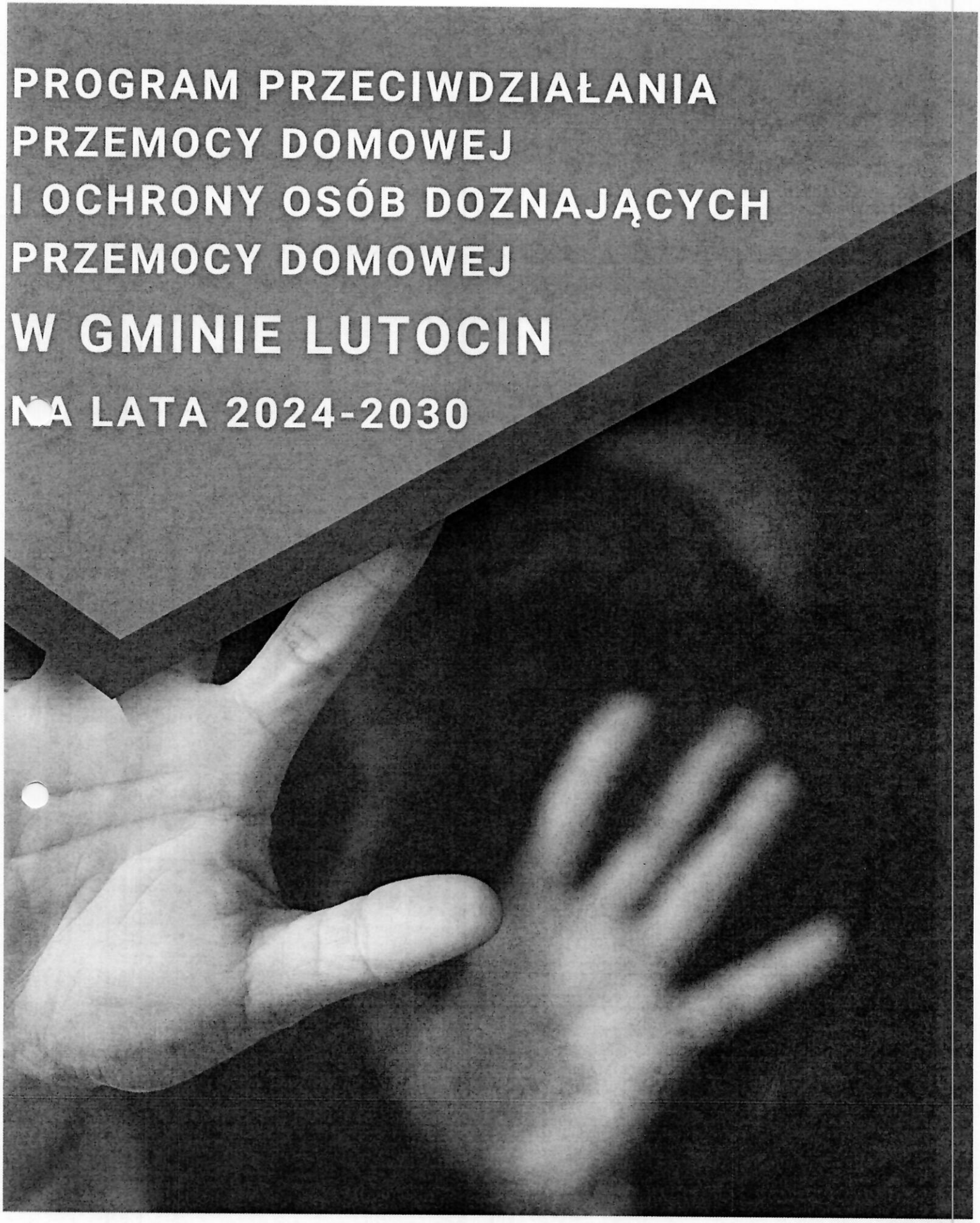
Traci moc uchwała Nr XXVII/153/2020 Rady Gminy Lutocin z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Lutocin na lata 2021-2025.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Piotr Jakubowski

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE LUTOCIN NA LATA 2024-2030

2024

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW 2
PRZEMOC DOMOWA 3
DEFINICJA PRZEMOCY 3
FORMY PRZEMOCY 5
SKALA PRZEMOCY W ŚWIETLE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH 6
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU 9
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU 10
CHARAKTERYSTYKA GMINY LUTOCIN 12
ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE 13
PRZEMOCY DOMOWEJ 13
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY LUTOCIN 17
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH 17
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW 21
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY 21
WYNIKI BADAŃ 23
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW 33
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY 33
WYNIKI BADAŃ 34
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU 47
ADRESACI PROGRAMU 54
PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU 54
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA 55
EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU 55
WNIOSKI I PODSUMOWANIE 57
SPIS TABEL I WYKRESÓW 58
SPIS TABEL 58
SPIS WYKRESÓW 59
BIBLIOGRAFIA 61

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lutocinie

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

NGO (ang. *non-government organization)* – organizacja pozarządowa

NK – Procedura „Niebieskie Karty"

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie

PKI – Punkt Konsultacyjno-Informacyjny

pp. – punkty procentowe

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Żurominie

UG – Urząd Gminy w Lutocinie

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

PRZEMOC DOMOWA

Definicja przemocy

Przemoc domowa jest jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania wielu działań przeciwdziałających temu zjawisku. W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424), przemoc domowa to *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające te osoby na:*

niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia

naruszenie ich godności, nietykalności cielesnej lub wolności, w tym seksualnej

szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienie lub krzywdę

ograniczenie lub pozbawienie dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej

naruszenie prywatności lub wzbudzenie poczucia zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej

Źródło: Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej

W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu:

1. **Intencjonalność** – ma charakter świadomego i zamierzonego działania,
2. **Nierównowaga sił** – przewaga jednej ze stron, np. fizyczna, psychiczna czy ekonomiczna,
3. **Naruszanie praw i dóbr osobistych** – osoba stosująca przemoc narusza podstawowe prawa osób doznających przemocy, np. nietykalności cielesnej, godności, szacunku itp.,
4. **Powodowanie cierpienia i bólu** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy na poważne szkody[1].

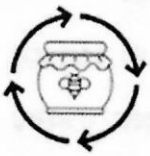
Przemoc domowa rzadko jest jednorazowym incydentem. Amerykańska psycholog Leonora E. Walker opisała cykl przemocy przedstawiający 3 fazy zachowań związanych z doświadczaniem przemocy w związku:

1. **Faza narastającego napięcia** – wzrost napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych. Osoba stosująca przemoc staje się poirytowana, zdenerwowana i prowokuje kłótnie, a pozostali członkowie rodziny czują strach i niepewność, przez co dążą do złagodzenia sytuacji.

2. **Faza ostrej przemocy** – wybuch gniewu, upust narastającego napięcia. Osoba stosująca przemoc dopuszcza się czynów, których wcześniej by nie wyrządziła.

3. **Faza miodowego miesiąca** – okres okazywania skruchy przez osobę stosującą przemoc, która przekonuje, że sytuacja już się nigdy nie powtórzy.

[1] Poradnik dla osób dotkniętych przemocą, Stowarzyszenie OPTA, s.1.

Po pewnym czasie napięcie znów zaczyna rosnąć i cykl się powtarza, lecz przemoc jest jeszcze gwałtowniejsza, skraca się faza „miodowego miesiąca", faza narastającego napięcia i ostrej przemocy wydłużają się i mają gwałtowniejszy przebieg, a po pewnym czasie faza „miodowego miesiąca" zanika i pozostają tylko 2 fazy[2].

Formy przemocy

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

1. **Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być różne, np. złamania, siniaki, poparzenia itp. Powodowana jest poprzez, np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.
2. **Psychiczną** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, upokarzanie, zawstydzanie).
3. **Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
4. **Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez osobę stosującą przemoc. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku osoby stosującej przemoc albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze

[2] https://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/30-cykle-przemocy-w-rodzinie [dostęp: 02.04.2024]

czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.

5. **Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspakajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia[3]. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów.
6. **Cyberprzemoc** – przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Zjawisko elektronicznej agresji może przybierać różne formy: od wysłania obraźliwego SMS-a czy e-maila do drugiej osoby, aż po założenie komuś fałszywego konta na portalu społecznościowym[4].

Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystki pokazują, że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy domowej gromadzonych przez Policję, w 2022 roku ogólna liczba osób doznających przemocy w Polsce kształtowała się na poziomie 71 631, w tym 73% stanowiły kobiety (51 935 osób), 15% – małoletni (10 982 osoby), z kolei 12% – mężczyźni (8 714 osób). W 2022 roku zanotowano 62 244

[3] J. Helios, W. Jedlecka, Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.

[4] Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców. NASK Akademia, Warszawa 2020.

osoby stosujące przemoc, z czego zdecydowaną większość stanowili mężczyźni, tj. 55 426 osób (89%). W porównaniu do 2021 roku liczba osób doznających przemocy zmniejszyła się o 5,5% (4 130 osób), z kolei liczba osób stosujących przemoc spadła o 4,0% (2 602 osoby).

Według „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci" przeprowadzonej w 2021 roku na zlecenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej najpowszechniejszą formą przemocy domowej wobec dzieci w opinii badanych Polaków była przemoc psychiczna, a w następnej kolejności wybrane zostały: zaniedbanie i przemoc fizyczna. Odsetek 19% dzieci w Polsce doznał przemocy fizycznej, z kolei nieznacznie mniej – przemocy psychicznej (18%), z kolei 9% wskazało na przemoc ekonomiczną, a 8% na seksualną. Ponadto 54% mężczyzn i 45% kobiet przyznało się do użycia przemocy wobec dziecka w formie tzw. „dania klapsa". Większość badanych, którzy byli świadkami przemocy zadeklarowało, że podjęło w związku z tym faktem działania (61%), wśród których najczęściej podano rozmowę, uświadomienie problemu (26%), zgłoszenie na Policję (20%) oraz pomoc społeczną (18%). Co ważne, przeważająca większość Polaków wykazała świadomość, że dziecko, które widzi przemoc miedzy swoimi rodzicami również jest osobą doznającą przemocy (81%).

Warte uwagi są również badania z 2022 roku przeprowadzone na zlecenie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, na temat skali zjawiska przemocy domowej wśród grup społecznych, które w szczególny sposób są narażona na doznawanie przemocy, a mianowicie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Według tych badań zdecydowana większość osób z niepełnosprawnościami, doznawało przemocy psychicznej (78,1%), natomiast 57,8% wskazało na przemoc fizyczną. Wśród seniorów rozkład procentowy odpowiedzi przedstawia się następująco: przemocy psychicznej doznawało 87,3% badanych, z kolei przemocy fizycznej i ekonomicznej po 43,1% respondentów[5].

[5] Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz.1232), s. 5-7.

Również w 2023 roku przemoc wobec dzieci stanowiła poważne wyzwanie społeczne, pociągające za sobą szereg negatywnych konsekwencji dla rozwoju fizycznego, emocjonalnego i społecznego dzieci. Analiza statystyk opracowanych przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, rzuca światło na skalę problemu oraz konieczność podjęcia działań w celu zapewnienia dzieciom bezpiecznego środowiska do rozwoju. Z odpowiedzi udzielanych przez respondentów w wieku 11-17 lat wynika, że zdecydowana większość z nich (79%) choć raz doświadczyła w swoim życiu przemocy lub zaniedbania. Ponadto co czwarty ankietowany (27%) został kiedykolwiek pokrzywdzony za pośrednictwem więcej niż dwóch różnych form przemocy lub zaniedbania[6].

Ponadto, z Raportu podsumowującego działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia" wynika, iż w 2023 roku przemoc stanowiła główny temat przeprowadzonych konsultacji . Najwięcej rozmów dyżurujący przeprowadzili z osobami doznającymi przemocy (44%), niemniej jednak odebrali również 25% połączeń od świadków przemocy. Należy zwrócić uwagę na fakt, że osoby zgłaszające przemoc, przeważnie wskazują na więcej niż jedną jej formę. Przemoc psychiczna jest tematem większości przeprowadzanych rozmów – zgłaszało ją 8 756 osób (w tym 163 dzieci), z kolei doświadczanie przemocy fizycznej deklarowało 4 551 dzwoniących (w tym 98 dzieci). Odnotowano również przypadki przemocy ekonomicznej (14%) oraz seksualnej (4,5%).

[6] Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa, s. 29.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424) do zadań własnych gminy należy *opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej*. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy gminy Lutocin. Istotnym elementem *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z Diagnozą Problemu Przemocy w Gminie Lutocin na lata 2024-2030* jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom doznającym przemocy, jak i ją stosującym.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy i regulują postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób doświadczających oraz stosujących przemoc domową. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z Diagnozą Problemu Przemocy w Gminie Lutocin na lata 2024-2030.*

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy domowej:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta nauczyciela,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe,
- ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,

- § ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,
- § ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- § ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny,
- § ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego,
- § ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy,
- § ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań oraz danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lutocinie, Urzędu Gminy w Lutocinie, a także założeń Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r.

CHARAKTERYSTYKA GMINY LUTOCIN

4 007

1 988

49,6%

2 019

50,4%

PRZYROST NATURALNY
-29

urodzenia
35.6%

zgony
64.4%

KULTURA

- Gminna Biblioteka Publiczna w Lutocinie
- 13 Wiejskich Domów Kultury (świetlic)

OŚWIATA

- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Przeradzu Małym
- Samorządowa Szkoła Podstawowa im. św. Stanisława Kostki w Swojęcinie
- Zespół Szkół w Lutocinie

POMOC SPOŁECZNA

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lutocinie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny

**Dane statystyczne umieszczone na grafice pochodzą z 2022 roku [BDL GUS]*

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej na terenie Gminy zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**, który powołuje Wójt gminy Lutocin uwzględniając przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego mogą wchodzić również przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej (jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do Wójta), kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424):

1. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.
2. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3-5, w szczególności przez:
    1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
    2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
    3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
    4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,

5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty",
8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a,
9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289, 535 i 1606).

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lutocin na lata 2024-2030* wraz z obszarami ich działania przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania

Instytucja	Obszar działania
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	• Wczesna diagnoza i poradnictwo, • udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, • dystrybucja ulotek edukacyjno-informacyjnych, • organizowanie pomocy psychologicznej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, • obsługa organizacyjno-techniczna ZI, • udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty".

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	• Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty".
Komenda Powiatowa Policji w Żurominie	• Uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty", • podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
Placówki ochrony zdrowia	• Wczesna diagnoza, • przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty".
Placówki oświatowe	• Wczesna diagnoza, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty", • realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, • udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych.
Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno-pomocowe	• Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy domowej, • podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, • inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą domową, • rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, • inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, • opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, • monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, • dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, • realizacja procedury „Niebieskie Karty".

Źródło: Opracowanie własne

Można wyróżnić także podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- instytucje kulturalno-rekreacyjne,
- lokalne organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Zasoby ludzkie:

Zespół Interdyscyplinarny w zakresie realizacji *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z Diagnozą Problemu Przemocy w Gminie Lutocin na lata 2024-2030* współpracuje z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy domowej na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

- pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- psycholodzy, psychoterapeuci i pedagodzy,
- funkcjonariusze Policji,
- kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- pracownicy socjalni,
- pracownicy ochrony zdrowia,
- członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY LUTOCIN

Analiza danych zastanych

Działania ukierunkowane na przeciwdziałanie przemocy domowej realizowane są w szczególności przez **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lutocinie**, który poza przyznawaniem świadczeń pomocy społecznej, udziela również wielokierunkowego wsparcia pozamaterialnego, m.in. w formie pracy socjalnej oraz poradnictwa dla osób i rodzin borykającym się z problemem przemocy domowej. Jak wynika z danych, w przeciągu lat 2020-2022 żadna rodzina nie korzystała z pomocy społecznej z powodu przemocy[7].

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego (ZI) i grup roboczych (obecnie są to grupy diagnostyczno-pomocowe) w latach 2020-2022. W 2022 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, co oznacza, że w porównaniu do 2020 roku liczba ta wzrosła o 1. Liczba funkcjonujących grup roboczych wyniosła w danym roku 5. W tym czasie grupy spotkały się 17 razy. Na przestrzeni omawianych lat liczba posiedzeń ZI wzrosła, liczba funkcjonujących grup roboczych oraz liczba ich spotkań wahały się osiągając najwyższe wartości w 2021 roku. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawione zostały w kolejnej tabeli.

Tabela 2. Dane statystyczne dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022

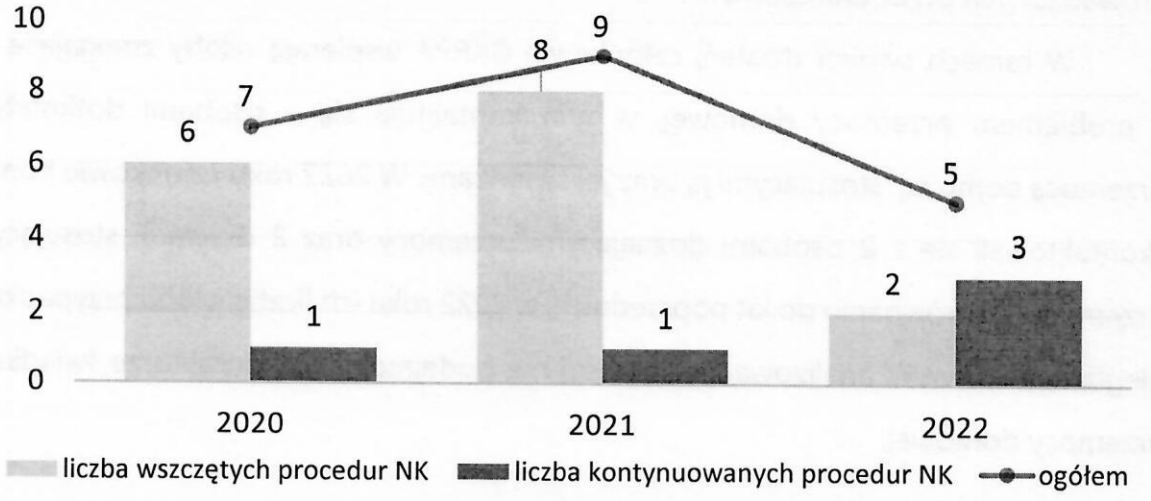
wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	3	4	4
liczba funkcjonujących grup roboczych	6	9	5
liczba spotkań grup roboczych	24	35	17

Źródło: Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie gminy Lutocin za lata 2020, 2021 i 2022.

[7] Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty" w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty" następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A" w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Na przestrzeni ostatnich lat liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty" uległa wahaniom – w 2020 roku było to 6 procedur, w 2021 roku – 8, natomiast w 2022 roku – 2. W przypadku kontynuowanych procedur odnotowano wzrost z 1 w latach 2020-2021 do 3 w roku 2022. Ogólna liczba procedur NK na przestrzeni analizowanych lat uległa wahaniom, przyjmując w 2022 roku najniższą wartość. Dane te obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Liczba wszczętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty" na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Sprawozdanie z Działalności Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Lutocin za lata 2020, 2021 i 2022.

W latach 2020-2022 liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty" uległa spadkowi z 6 w latach 2020-2021 do 3 w roku 2022. Zakończono procedury NK w 2022 roku z tytułu ustania przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy. Szczegółowe dane dotyczące tego tematu prezentuje kolejna tabela.

Tabela 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty" w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty":	**6**	**6**	**3**
ze względu na ustanie przemocy	3	4	3
ze względu na brak zasadności podejmowania działań	3	2	0

Źródło: Sprawozdanie z Działalności Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Lutocin za lata 2020, 2021 i 2022.

Ponadto Zespół Interdyscyplinarny w latach 2020-2022 prowadził działalność profilaktyczną polegającą na dystrybucji plakatów, ulotek i broszur zawierających informacje dotyczące przemocy domowej oraz dostępnych form pomocy.

W ramach działalności profilaktycznej Zespół Szkolno-Przedszkolny, korzystając z dofinansowania z GKRPA, zrealizował w 2022 roku program pn. „Integracja, Zdrowie i Zabawa", który był odpowiedzią na problemy uczniów klas I-IV, zaistniałe w czasie pandemii COVID-19 oraz związanej z nią izolacji. Realizację działania powiązano z Dniem Dziecka oraz Programem z elementami profilaktyki pod hasłem: „Zabawa bez przemocy". Podczas wydarzenia uczniowie uczestniczyli m.in. w zabawach prowadzonych przez animatorów[8].

W ramach swoich działań, członkowie GKRPA wspierają osoby zmagające się z problemem przemocy domowej, w tym kontaktują się z osobami dotkniętymi przemocą domową, stosującymi ją oraz jej świadkami. W 2022 roku członkowie Komisji skontaktowali się z 2 osobami doznającymi przemocy oraz 2 osobami stosującymi przemoc. W porównaniu do lat poprzednich, w 2022 roku ich liczba w obu przypadkach uległa spadkowi. W analizowanym okresie nie podejmowano kontaktu ze świadkami przemocy domowej.

[8] Sprawozdanie (Raport) Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lutocinie z realizacji zadań z zakresu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii za okres I – XII 2022 roku.

Tabela 4. Liczba osób zmagających się z problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w gminie Lutocin w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba osób doznających przemocy	6	7	2
liczba osób stosujących przemoc	6	6	2
liczba świadków przemocy	2	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 i 2021 rok, Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok

Mieszkańcy gminy Lutocin, którzy doznawali lub stosowali przemoc, mogli także skorzystać z poradnictwa udzielanego w ramach funkcjonującego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego, który w 2022 roku był czynny średnio 18 godzin w miesiącu, a poradnictwo w nim było udzielane przez instruktora terapii uzależnień oraz psychologa. W latach 2021-2022 z porad skorzystały po 2 osoby doznające przemocy domowej, z konsultacji nie skorzystała za to żadna osoba stosująca przemoc. W 2020 roku liczba osób korzystających z poradnictwa w PKI wyniosła 3 w przypadku osób doznających przemocy domowej oraz 5 jeśli chodzi o osoby stosujące przemoc. Na poniższej tabeli zawarto dokładne dane przedstawiające daną sytuację.

Tabela 5. Liczba osób stosujących lub doznających przemocy, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
osoby doznające przemocy domowej	3	2	2
osoby stosujące przemoc domową	5	0	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok oraz *Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.*

Jak wynika z Diagnozy lokalnych zagrożeń w gminie Lutocin przeprowadzonej w 2022 roku, jednym z najważniejszych problemów społecznych według dorosłych mieszkańców jest przemoc domowa, która znalazła się w czołówce problemów wskazanych przez dorosłych mieszkańców Gminy[9].

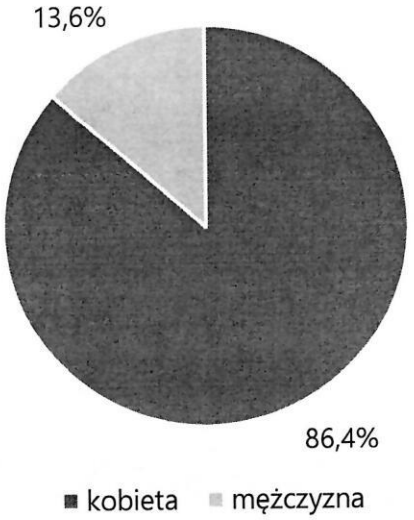
[9] *Diagnoza lokalnych zagrożeń gminy Lutocin*, Instytut Szkoleniowo-Badawczy, Rzeszów 2022.

Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców

Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problem przemocy domowej na terenie gminy Lutocin wzięło udział 81 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu znaczą przewagę miały kobiety – stanowiły one 86,4% ogółu, natomiast mężczyźni – 13,6%.

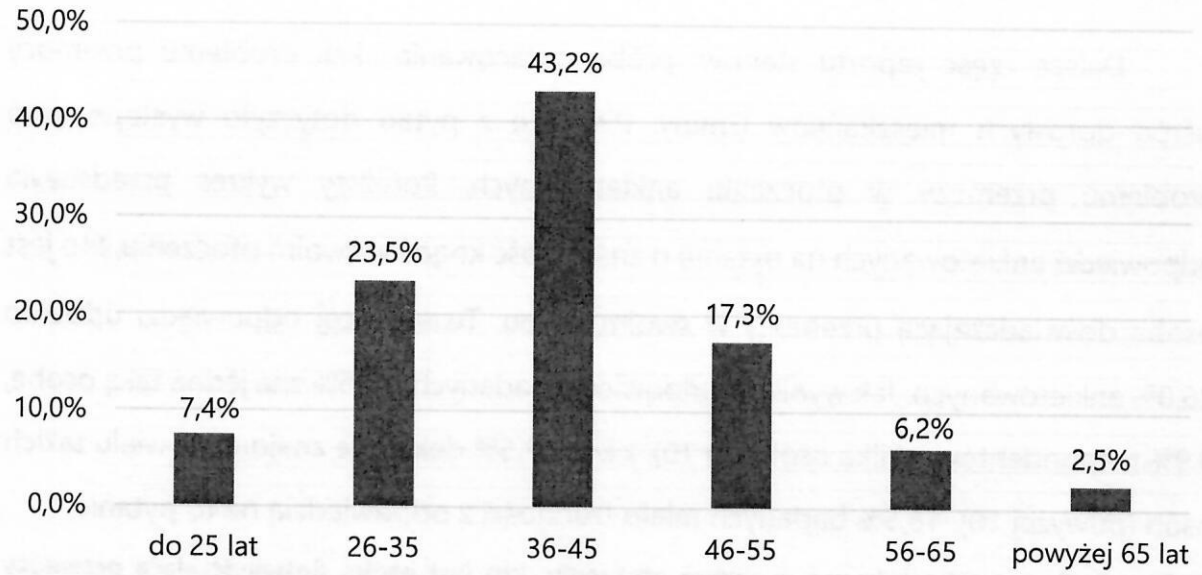
Wykres 2. Płeć dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu N=81[10]

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci byli zróżnicowani pod względem wieku. Najwięcej ankietowanych miało 36-45 lat (43,2%), z kolei 23,5% osób zaliczało się do przedziału wiekowego 26-35 lat. W badaniu wzięli udział również mieszkańcy w wieku 46-55 lat (17,3%) oraz do 25 roku życia (7,4%). Najmniejszą część respondentów stanowiły osoby mające 56-65 lat (6,2%), a także w wieku powyżej 65 lat (2,5%).

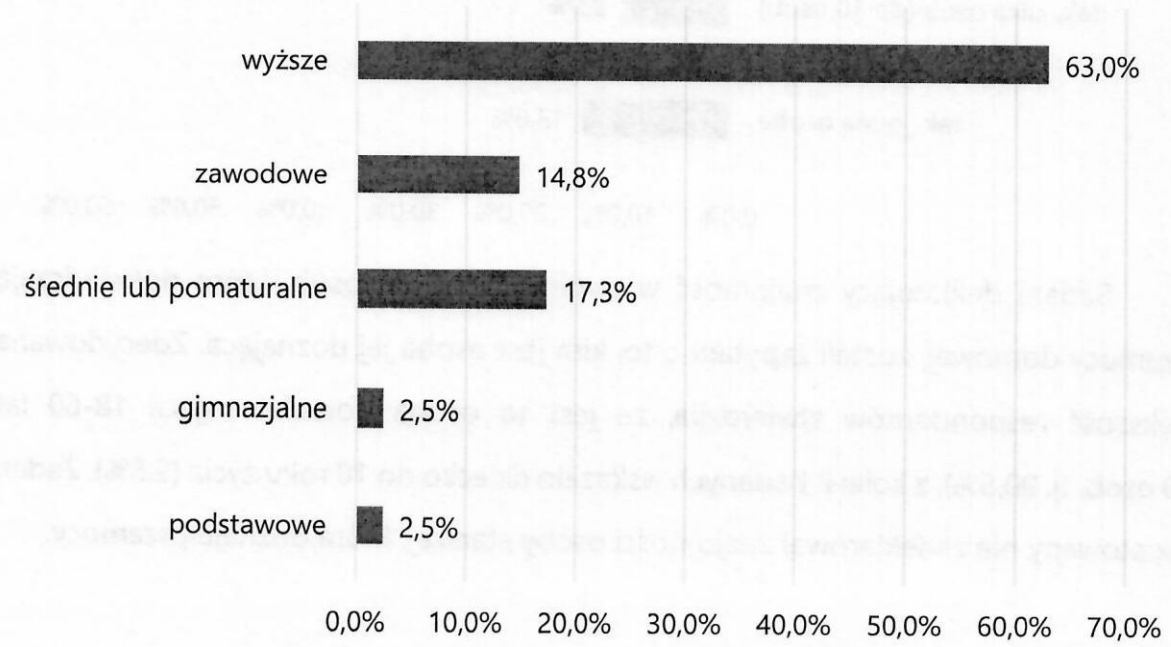
[10] W niniejszym opracowaniu „N" oznacza liczebność próby, czyli liczbę osób upoważnionych do odpowiedzi na dane pytanie

Wykres 3. Wiek dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu N=81

Na kolejnym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (63,0%). 17,3% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem średnim lub pomaturalnym, natomiast 14,8% z zawodowym. Najniższe odsetki badanych stanowiły osoby, które ukończyły gimnazjum oraz szkołę podstawową (po 2,5%).

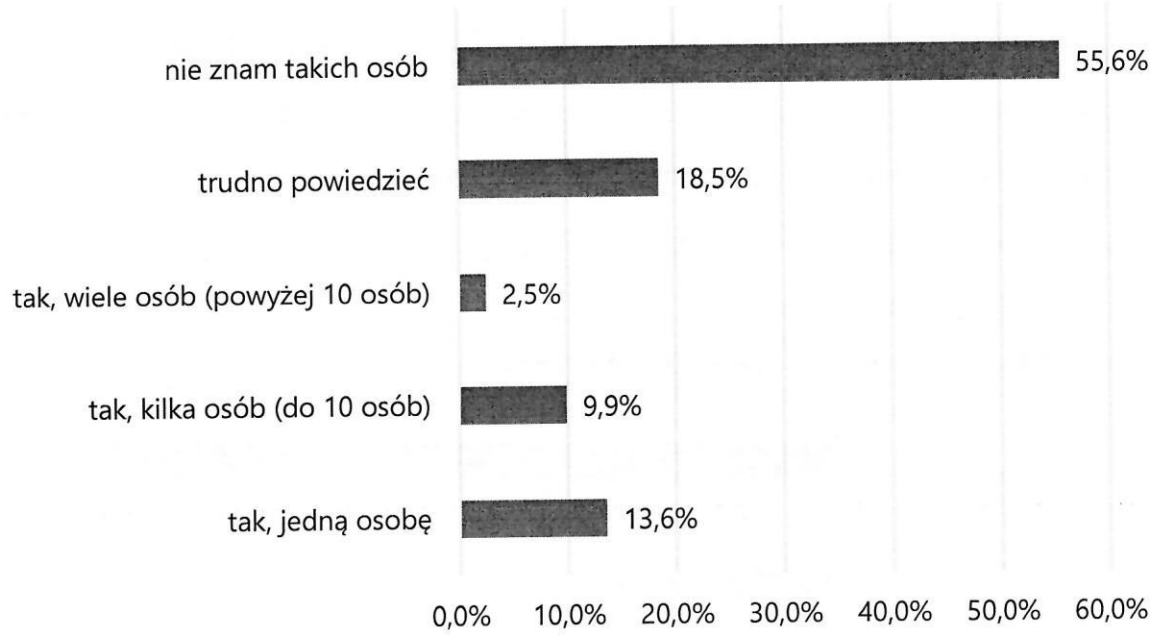
Wykres 4. Wykształcenie dorosłych mieszkańców N=81

Wyniki badań

Dalsza część raportu stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Pierwsze z pytań dotyczyło występowania problemu przemocy w otoczeniu ankietowanych. Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło 26,0% ankietowanych. Jak wynika z odpowiedzi badanych, 13,6% zna jedną taką osobę, 9,9% respondentów – kilka osób (do 10), z kolei 2,5% deklaruje znajomość wielu takich osób (powyżej 10). 18,5% badanych miało trudności z odpowiedzią na to pytanie.

Wykres 5. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy domowej? N=81

Badani deklarujący znajomość w swoim otoczeniu osób, które doświadczają przemocy domowej, zostali zapytani o to, kim jest osoba jej doznająca. Zdecydowana większość respondentów stwierdziła, że jest to osoba dorosła mająca 18-60 lat (19 osób, tj. 90,5%), z kolei 2 badanych wskazało dziecko do 18 roku życia (9,5%). Żaden ankietowany nie zadeklarował znajomości osoby starszej, która doznaje przemocy.

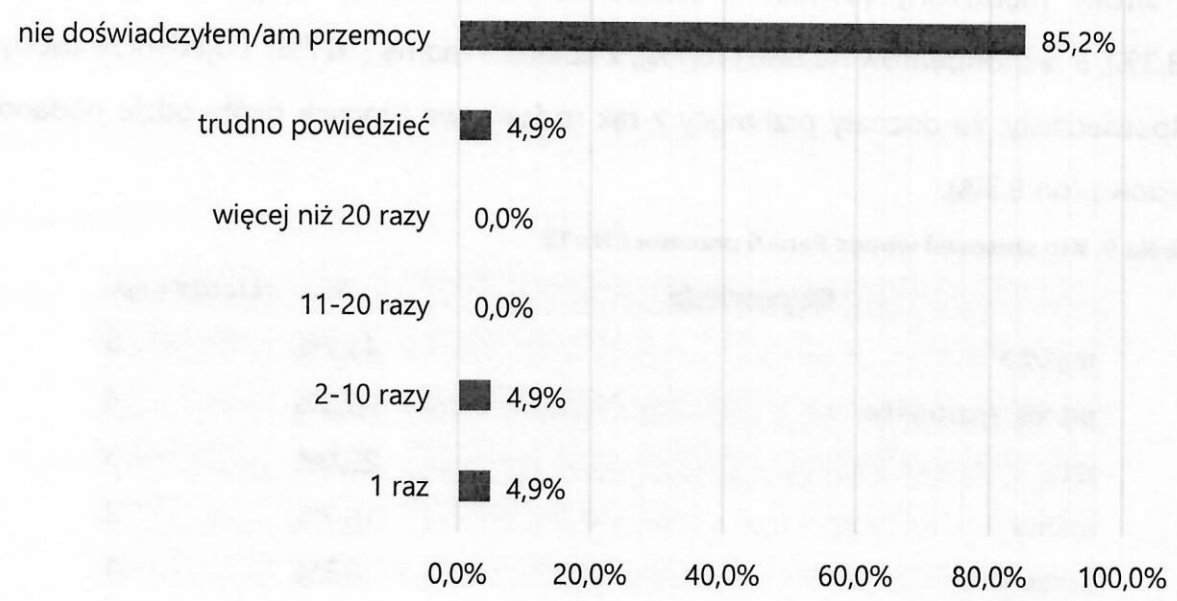
Tabela 6. Kim jest osoba, która doświadcza przemocy domowej? N=21

Odpowiedź	*%*	*Liczba odp.*
dzieckiem do 18 roku życia	9,5%	2
osobą dorosłą mającą 18-60 lat	90,5%	19
osobą starszą, powyżej 60 roku życia	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Pytając o to jak często osoby deklarujące doświadczanie przemocy, doznawały jej w okresie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem, okazuje się, że po 4,9% osób doświadczyło jej jednokrotnie lub 2-10 razy. Taki sam odsetek ankietowanych miał trudności z odpowiedzią na to pytanie (4,9%).

Tabela 7. Jak często, w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu? N=81

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że 10 osób doświadczyło przemocy psychicznej (83,3%). 4 respondentów wskazało na zaniedbanie (33,3%), 3 na przemoc fizyczną (25,0%), a po 1 ankietowanym doświadczyło przemocy seksualnej i ekonomicznej (po 8,3%).

Tabela 8. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=12

Odpowiedź	*%*	*Liczba odp.*
przemoc psychiczna	83,3%	10
zaniedbanie	33,3%	4
przemoc fizyczna	25,0%	3
przemoc seksualna	8,3%	1
przemoc ekonomiczna	8,3%	1
nie wiem	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Spytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że 5 ankietowanych doznało przemocy ze strony męża/żony (41,7%), 4 ankietowanych wskazało na partnera/partnerkę (33,3%), 3 respondentów na tatę (16,7%), z kolei 2 – mamę (16,7%). Pojedyncze osoby odpowiedziały, że doznały przemocy z rąk rodzeństwa i innych osób, gdzie podano *teściową* (po 8,3%).

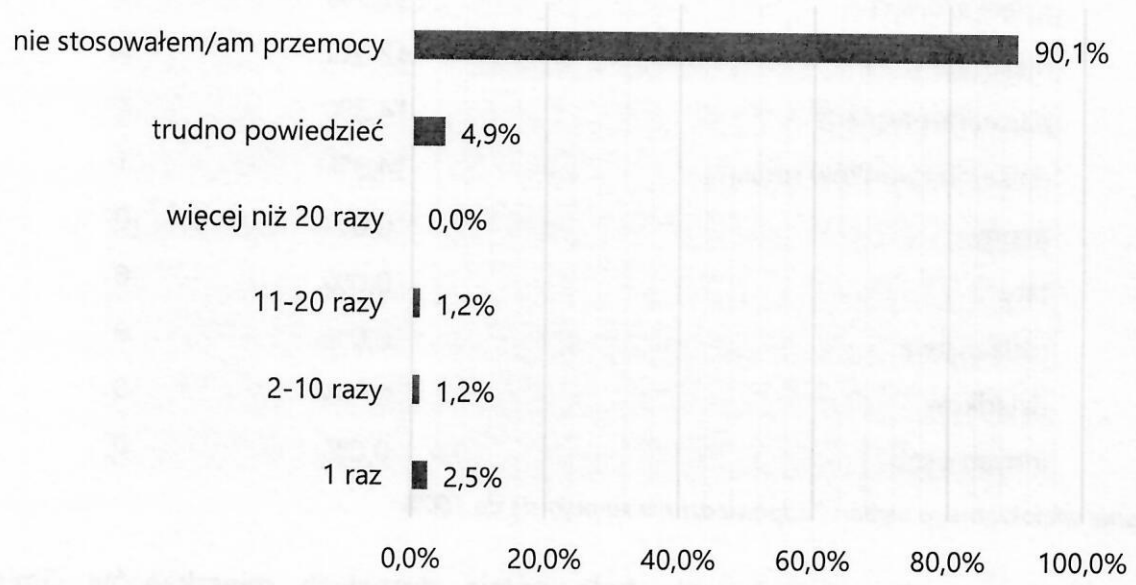
Tabela 9. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=12

Odpowiedź	*%*	*Liczba odp.*
mąż/żona	41,7%	5
partner/partnerka	33,3%	4
tata	25,0%	3
mama	16,7%	2
rodzeństwo	8,3%	1
inne osoby	8,3%	1
dziadkowie	0,0%	0
dziecko/dzieci	0,0%	0
dalsi członkowie rodziny	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy, w okresie ostatnich 12 miesięcy, przyznała się mniejsza część badanych niż w przypadku doznawania przemocy. 2,5% odpowiedzi padło na 1 raz, z kolei po 1,2% osób wybrało odpowiedź 2-10 razy oraz 11-20 razy. Trudności z jednoznaczną odpowiedzią na pytanie miało 4,9% ankietowanych.

Wykres 6. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny? N=81

W kolejnym pytaniu respondenci, którzy zastosowali przemoc w ciągu ostatniego roku przed badaniem, mieli określić jej rodzaj. Przemoc psychiczną zastosowało 4 badanych (57,1%), natomiast 1 osoba wskazała na zaniedbanie (14,3%). 3 respondentów nie umiało określić rodzaju przemocy jaką stosowało (42,9%).

Tabela 10. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=8

Odpowiedź	*%*	*Liczba odp.*
przemoc psychiczna	57,1%	4
nie wiem	42,9%	3
zaniedbanie	14,3%	1
przemoc fizyczna	0,0%	0
przemoc seksualna	0,0%	0
przemoc ekonomiczna	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Jak wynika z odpowiedzi respondentów, deklarujący stosowanie przemocy najczęściej kierowali ją w stronę dziecka/dzieci (4 osoby, tj. 57,1%), a także męża/żony (3 osoby, tj. 42,9%). Pojedyncze osoby stosowały przemoc względem partnera/ partnerki oraz dalszych członków rodziny (po 14,3%). 1 osoba pominęła to pytanie.

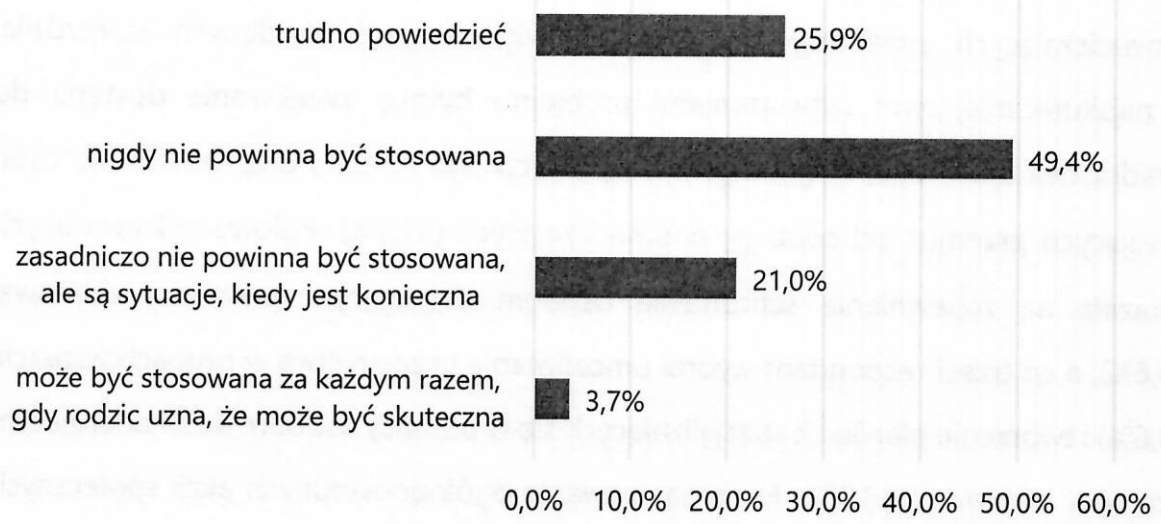
Tabela 11. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? N=7

Odpowiedź	*%*	*Liczba odp.*
dziecka/dzieci	57,1%	4
męża/żony	42,9%	3
partnera/partnerki	14,3%	1
dalszych członków rodziny	14,3%	1
mamy	0,0%	0
taty	0,0%	0
rodzeństwa	0,0%	0
dziadków	0,0%	0
innych osób	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

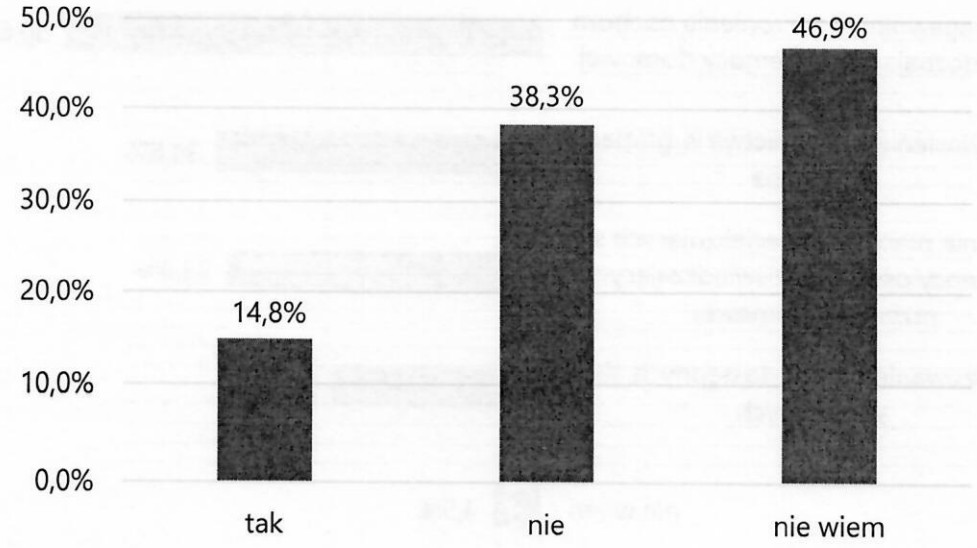
Kolejną analizowaną kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy na temat stosowania kar fizycznych. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że wśród części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – 21,0% osób wskazało, iż kary fizyczne jako metoda wychowawcza zasadniczo nie powinny być stosowane, ale są sytuacje kiedy jest to konieczne, natomiast 3,7% badanych jest zdania, że kary fizyczne mogą być stosowane za każdym razem, gdy rodzic uzna, że mogą być skuteczne. Jednoznacznie negatywnie ocenia tego typu zachowanie połowa badanych mieszkańców (49,4%), a co czwarty ankietowany miał trudności z odpowiedzią na to pytanie (25,9%).

Wykres 7. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) może być metodą wychowawczą, która: N=81

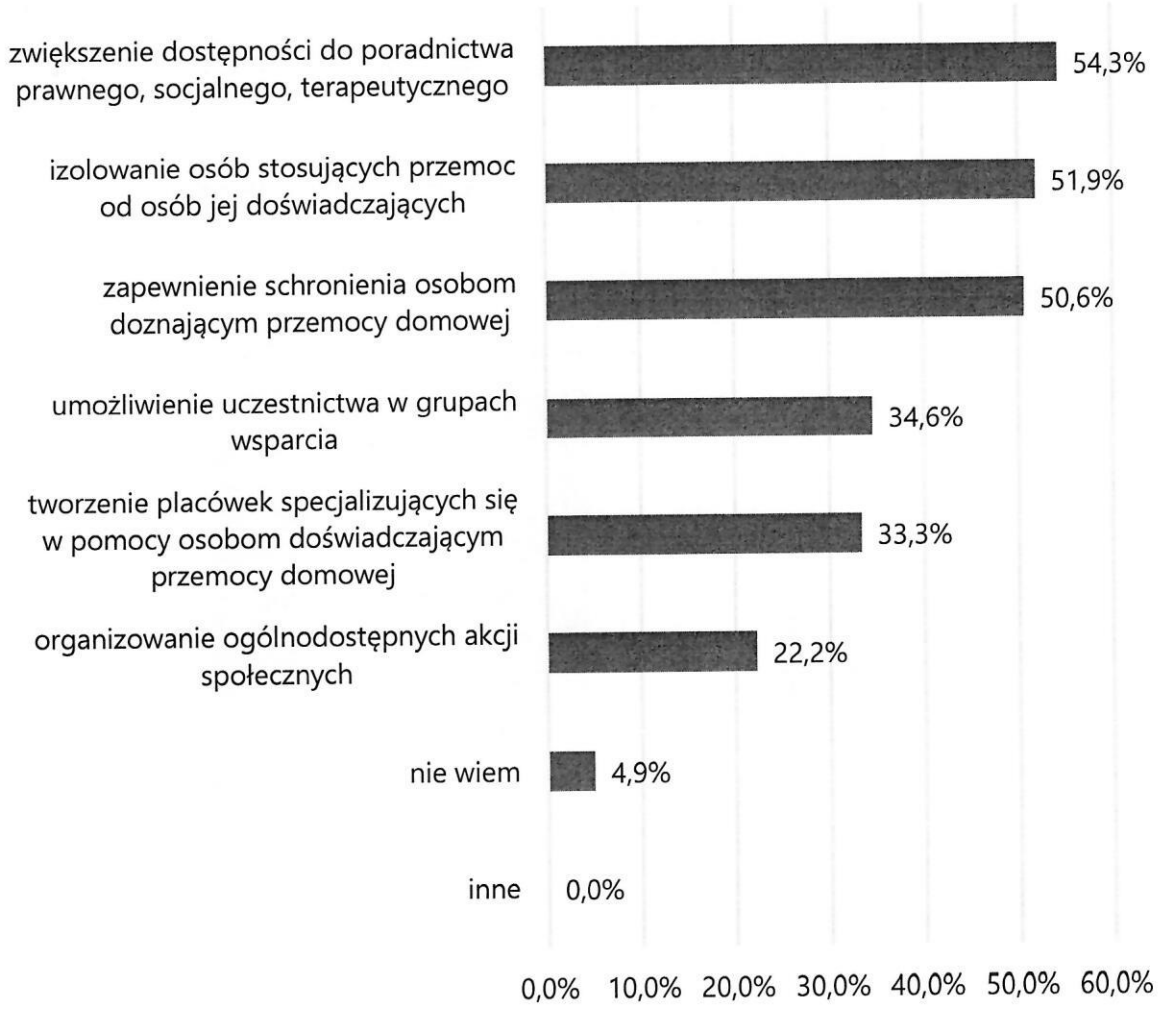
Mieszkańcy gminy Lutocin, zostali również poproszeni o oszacowanie skali istotności problemu przemocy domowej, na terenie Gminy. 46,9% ankietowanych deklaruje brak wiedzy w tym zakresie, 14,8% badanych uważa, że przemoc domowa jest znacznym problemem na terenie Gminy, a według 38,3% osób nie ma ona istotnego znaczenia wśród społeczności gminnej.

Wykres 8. Czy postrzega Pan/i przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy? N=81

Badani zostali w dalszej kolejności zapytani o opinię, na temat najskuteczniejszych ich zdaniem działań, jakie mogłyby poprawić sytuację osób doświadczających przemocy domowej. Największa część badanych stwierdziła, że najskuteczniejszymi rozwiązaniami problemu byłoby zwiększenie dostępu do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego (54,3%) oraz izolowanie osób stosujących przemoc od osób jej doświadczających (51,9%). Połowa ankietowanych wskazała na zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy domowej (50,6%), a co trzeci respondent wybrał umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia (34,6%) i tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej (33,3%). Na organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych wskazało 22,2% respondentów, z kolei odpowiedź „nie wiem" zaznaczyło 4,9% osób.

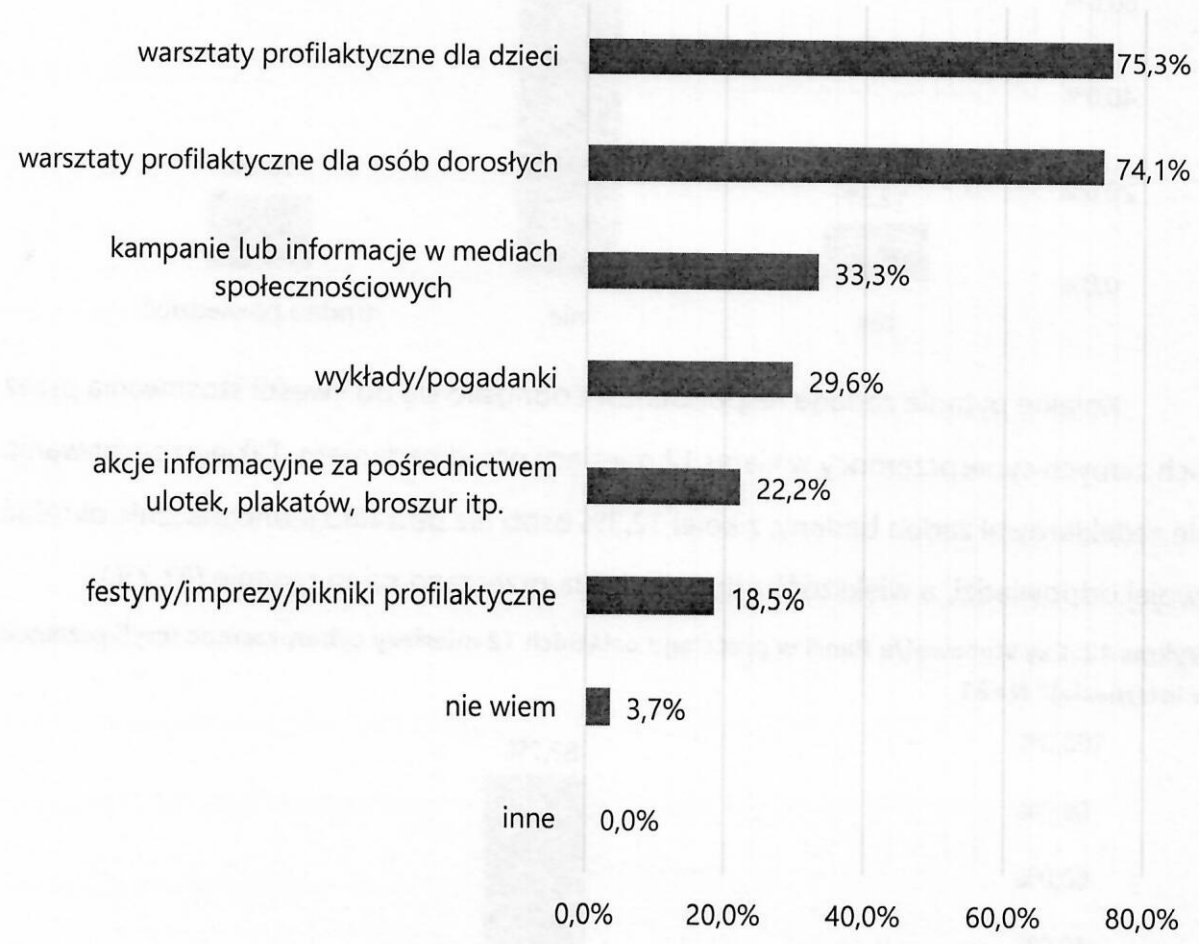
Wykres 9. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec osób doznających przemocy domowej? N=81

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej kolejności respondenci mieli za zadanie wybrać formy działań profilaktycznych, które według nich przyniosą najlepsze efekty w zapobieganiu przemocy domowej. Najwięcej badanych wskazało w tym kontekście na warsztaty profilaktyczne dla dzieci (75,3%) oraz warsztaty profilaktyczne dla osób dorosłych (74,1%). Kampanie lub informacje w mediach społecznościowych wskazało 33,3% respondentów, wykłady/pogadanki – 29,6% badanych, akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur itp. – 22,2%. Na festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne wskazał niemal co piąty badany (18,5%), kolei odsetek 3,7% respondentów zaznaczyło odpowiedź „nie wiem".

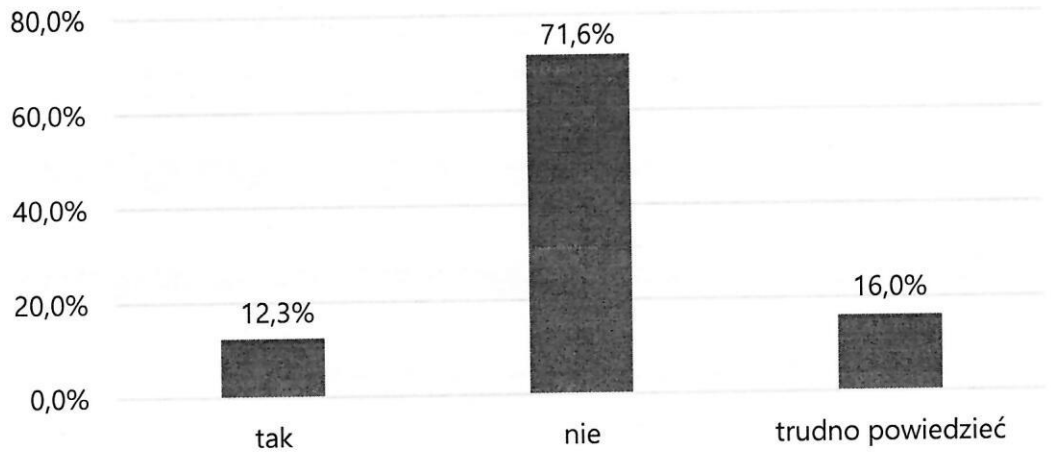
Wykres 10. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej? N=81

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

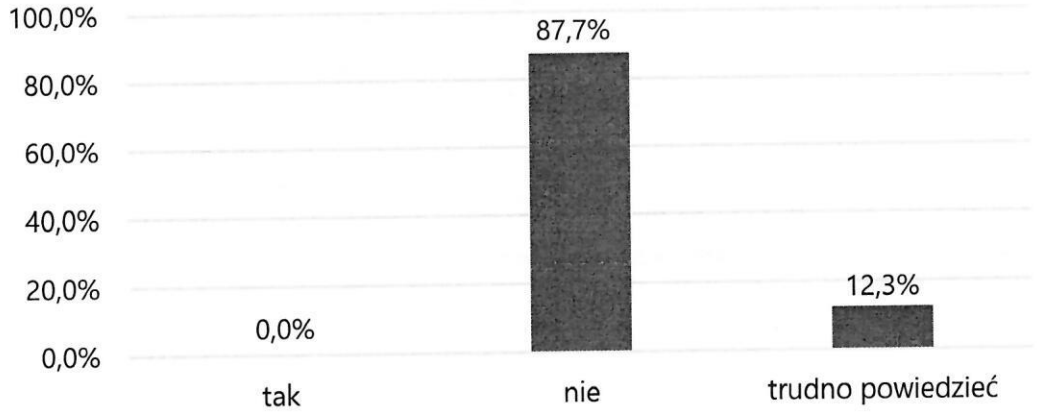
Aby ocenić skalę zjawiska cyberprzemocy wśród mieszkańców gminy Lutocin, poprosiliśmy ankietowane osoby o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć cyberprzemocy, czyli przemocy w Internecie. Z deklaracji respondentów wynika, że problemu tego doznało 12,3% badanych, natomiast 16,0% miało trudności z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie. Większość ankietowanych mieszkańców zaprzeczyła, jakoby doznała w tym czasie przemocy w Internecie (71,6%).

Wykres 11. Czy doświadczył/a Pan/i w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)? N=81

Kolejne pytanie zadane respondentom odnosiło się do kwestii stosowania przez nich samych cyberprzemocy w ciągu 12 miesięcy przed badaniem. Takiego zachowania nie zadeklarował żaden badany, z kolei 12,3% osób nie potrafiło jednoznacznie określić swojej odpowiedzi, a większość odpowiedziała przecząco na to pytanie (87,7%).

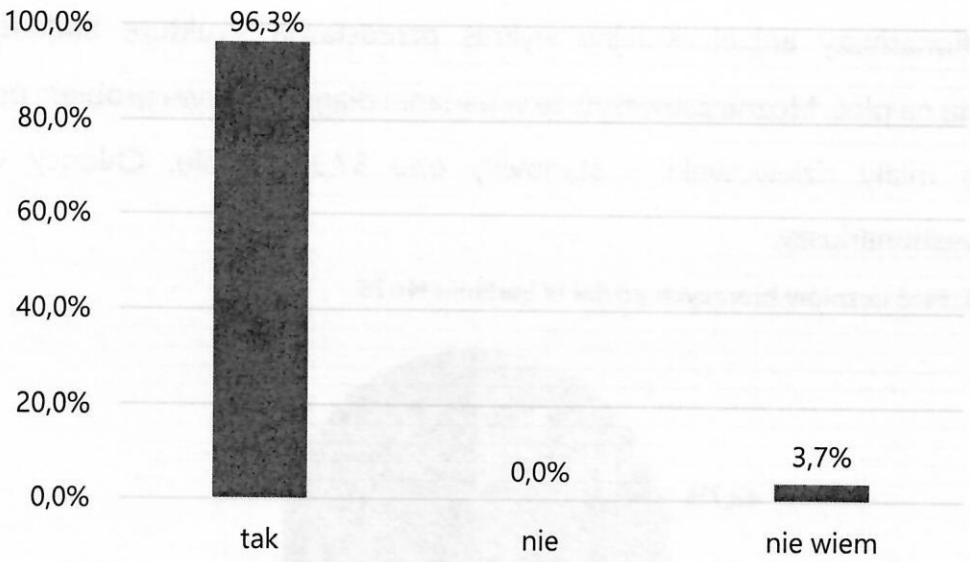
Wykres 12. Czy stosował/a Pan/i w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemoc (czyli przemoc w Internecie)? N=81

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ostatnie pytanie zadane dorosłym mieszkańcom gminy Lutocin pozwala zauważyć, że przeważająca większość z nich uznaje przemoc domową za przestępstwo (96,3%), natomiast 3,7% osób nie miało ugruntowanego zdania na ten temat.

Wykres 13. Czy Pana/i zdaniem przemoc domowa jest przestępstwem? N=81

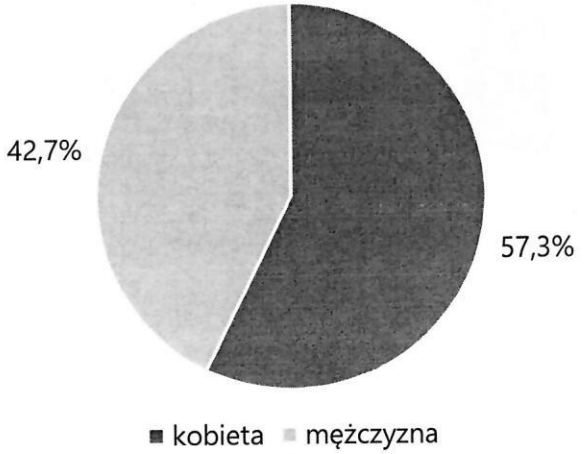

Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów

Struktura badanej próby

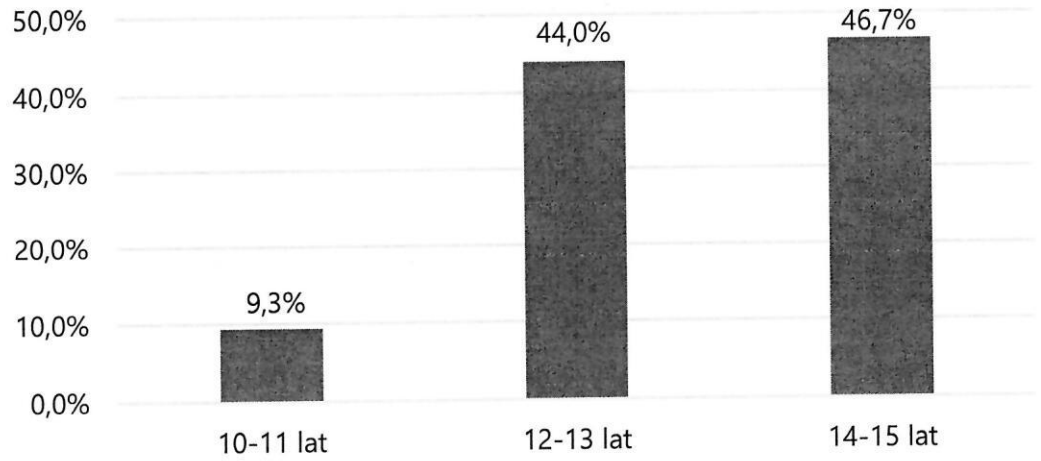
Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie gminy Lutocin wypełnili 75 kwestionariuszy ankiet. Kolejny wykres przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że w badaniu diagnozującym problem przemocy, przewagę miały dziewczynki – stanowiły one 57,3% ogółu. Chłopcy wypełnili 42,7% kwestionariuszy.

Wykres 14. Płeć uczniów biorących udział w badaniu N=75

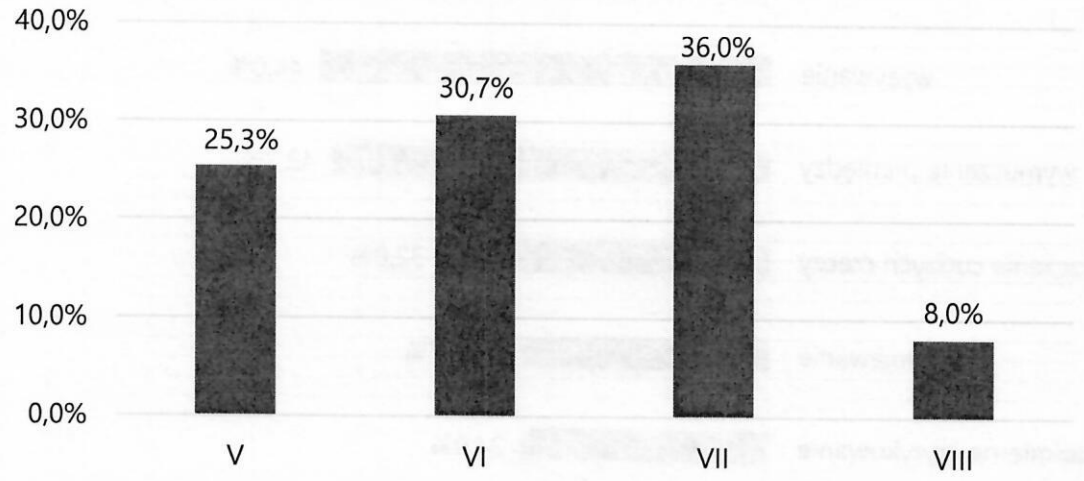
Wśród uczniów biorących udział w badaniu, największą część kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 14-15 lat (46,7%). Niewiele niższy odsetek respondentów zadeklarował wiek mieszczący się w przedziale 12-13 lat (44,0%), z kolei 9,3% badanych miało wówczas 10-11 lat.

Wykres 15. Wiek uczniów biorących udział w badaniu N=75

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. Dostrzegalne jest wyraźne zróżnicowanie pod tym względem. Najwięcej osób biorących udział w badaniu uczęszczało do klasy VII (36,0%), z kolei 30,7% ankietowanych podało, że uczęszcza do VI klasy, a co czwarty respondent wskazał na V klasę (25,3%). Najmniej uczniów biorących udział w badaniu podało VIII klasę szkoły podstawowej (8,0%).

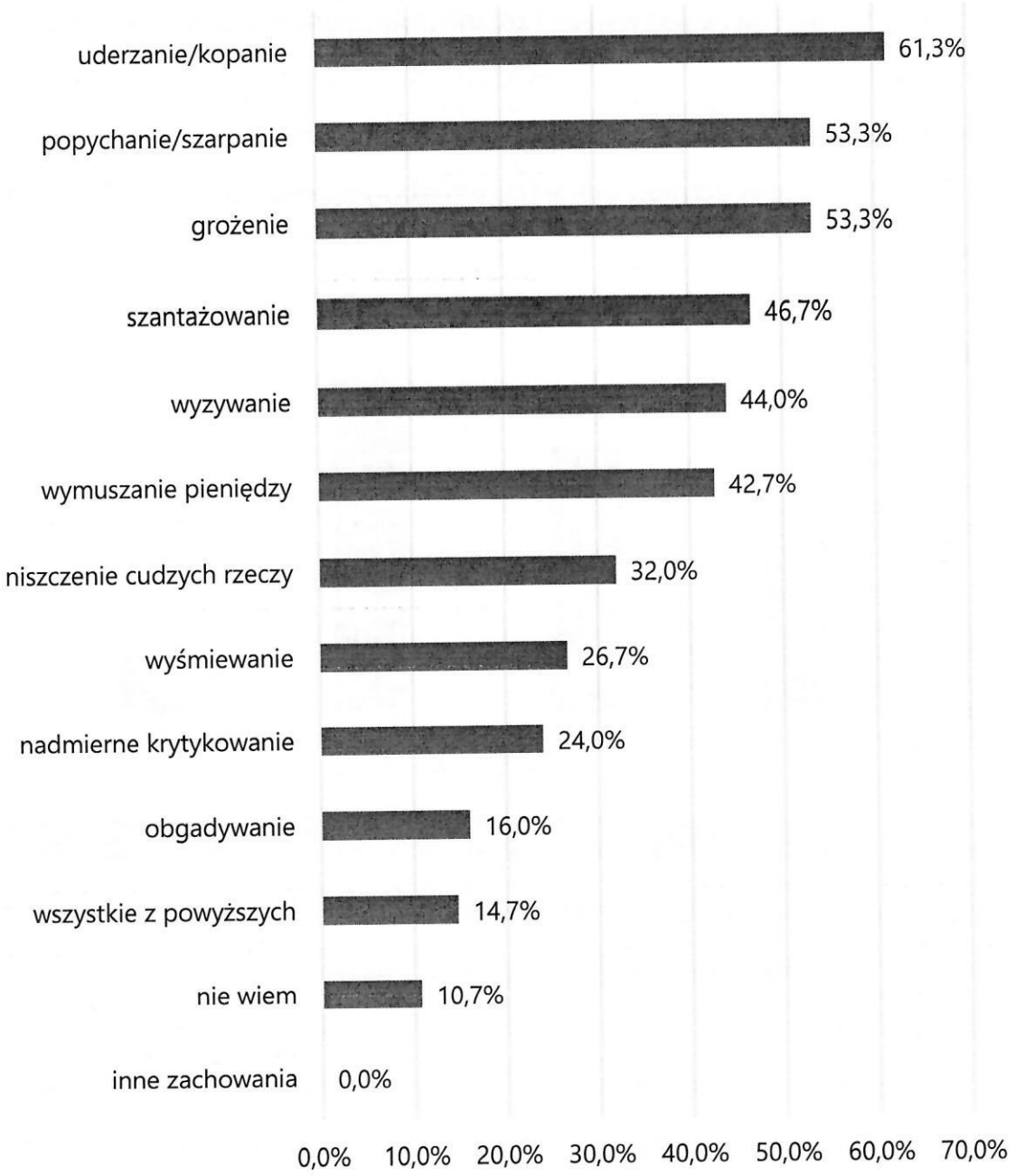
Wykres 16. Przynależność uczniów do poszczególnych klas N=75

Wyniki badań

Na początku badania zapytano uczniów o to, jakie zachowania ich zdaniem są przemocą. Ponad połowa badanych za przemoc uważa uderzanie/kopanie (61,3%), mniejszy odsetek podał popychanie/szarpanie oraz grożenie (po 53,3%). 46,7% respondentów zaznaczyło w tym kontekście odpowiedź „szantażowanie", natomiast 44,0% - wyzywanie, a niewiele niższy odsetek uczniów wskazał na wymuszanie pieniędzy (42,7%). Kolejnymi pod względem częstotliwości wyboru odpowiedziami były: niszczenie cudzych rzeczy (32,0%), wyśmiewanie (26,7%), nadmierne krytykowanie (24,0%) oraz obgadywanie (16,0%). Ponadto 14,7% ankietowanych wskazało, że wszystkie wymienione w kafeterii przykłady są przemocą, z kolei 10,7% odpowiedziało, że nie wie, jakie zachowania mogą nią być.

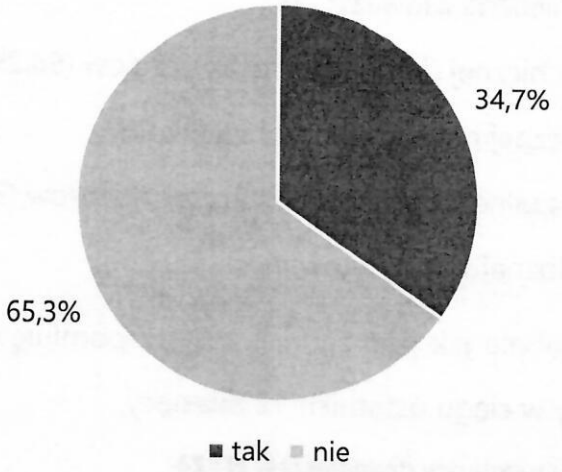
Wykres 17. Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą? N=75

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Kolejne pytanie zadane respondentom miało na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród dzieci i młodzieży z terenu Gminy. Uczniów spytano o to, czy zdarzyło im się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło 34,7% badanych.

Wykres 18. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy? N=75

W celu pogłębionej analizy określono również to, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi można stwierdzić, że ankietowani najczęściej doświadczali przemocy ze strony uczniów ze swojej szkoły – przyznało to 72,7% badanych, którym zdarzyło się doświadczyć przemocy (16 osób). W dalszej kolejności młodzi respondenci wskazywali na rodzeństwo (5 osób, tj. 22,7%), a także mamę, kolegów/koleżanki spoza szkoły oraz inne osoby, wśród których wymieniono nauczycieli (po 3 osób, tj. 13,6%). 2 uczniów odpowiedziało, że tata stosował wobec niż przemoc (9,1%). 4 respondentów pominęło to pytanie nie udzielając odpowiedzi.

Tabela 12. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=22

Odpowiedź	*%*	*Liczba odp.*
uczniowie ze szkoły	72,7%	16
rodzeństwo	22,7%	5
mama	13,6%	3
koledzy/koleżanki spoza szkoły	13,6%	3
inne osoby	13,6%	3
tata	9,1%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów na pytanie o rodzaje doznawanej przemocy. Można zauważyć, że:

- przemocy psychicznej doświadczyło 13 uczniów (54,2%),
- przemocy fizycznej doznało 9 uczniów (37,5%),
- przemocy seksualnej doświadczyło 5 respondentów (20,8%),
- zaniedbania doznało 5 ankietowanych (20,8%).

To pytanie, podobnie jak poprzednie, zostało pominięte przez 2 osoby, które doświadczyły przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

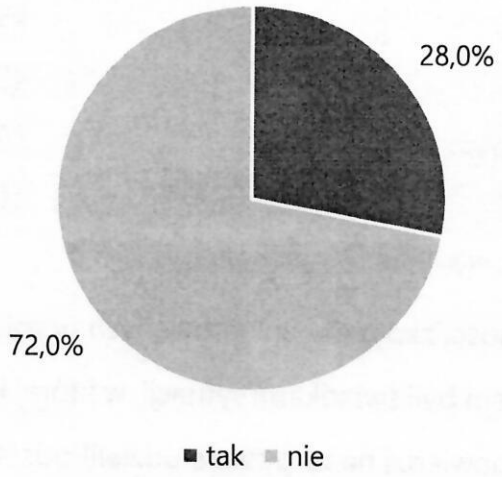
Tabela 13. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=24

Odpowiedź	*%*	*Liczba odp.*
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	54,2%	13
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	37,5%	9
ktoś dotykał mnie w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydzał itp.	20,8%	5
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	20,8%	5

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W kolejnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której to oni zastosowali przemoc wobec innych osób. Zastosowanie przemocy zadeklarowało 28,0% badanych uczniów, jest to 6,7 pp. mniej, niż w przypadku jej doświadczania.

Wykres 19. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=75

Ankietowani, którzy w ciągu ostatniego roku przed badaniem zastosowali przemoc w dalszej kolejności zostali zapytani o jej rodzaj. Można zauważyć, iż do stosowania przemocy psychicznej przyznało się 10 uczniów (55,6%), fizycznej – 7 osób (38,9%), a do przemocy seksualnej – 2 badanych (11,1%). 3 osoby, które zadeklarowały stosowanie przemocy pominęły to pytanie.

Tabela 14. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=18

Odpowiedź	*%*	*Liczba odp.*
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	55,6%	10
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/am, dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	38,9%	7
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które sobie ta osoba tego nie życzył/a, mówiłem/am o czyimś ciele w sposób który ją zawstydzał itp.	11,1%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Po 9 ankietowanych przyznało się do użycia jej wobec rodzeństwa i uczniów ze szkoły (po 45,0%), 6 osób stosowało przemoc wobec kolegów/koleżanek spoza szkoły (30,0%), z kolei 2 badanych wskazało inne, bliżej nieokreślone osoby (10,0%). 1 badany pominął to pytanie.

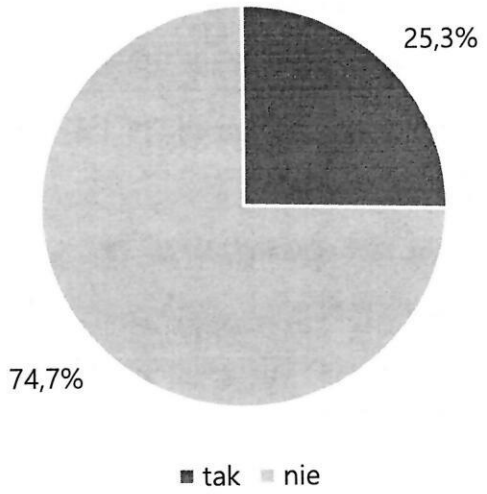
Tabela 15. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=20

Odpowiedź	*%*	*Liczba odp.*
rodzeństwa	45,0%	9
uczniów ze szkoły	45,0%	9
kolegów/koleżanek spoza szkoły	30,0%	6
innych osób	10,0%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnej kolejności zapytano ankietowanych uczniów, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem byli świadkami sytuacji, w której ktoś w ich domu stosował przemoc. Twierdzącej odpowiedzi na to pytanie udzielił odsetek 25,3% osób.

Wykres 20 Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc? N=75

Uczniowie, którzy wskazali na to, że w ich domu, w okresie 12 miesięcy poprzedzającym badanie ankietowe, dochodziło do przemocy mieli wskazać, kto był osobą stosującą przemoc. 7 osób odpowiedziało, że było to rodzeństwo (43,8%). Po 4 badanych podało tatę oraz inne osoby, tj. *kolegów* (po 25,0%), natomiast po 2 respondentów wskazało na mamę i dalszych członków rodziny (po 12,5%).

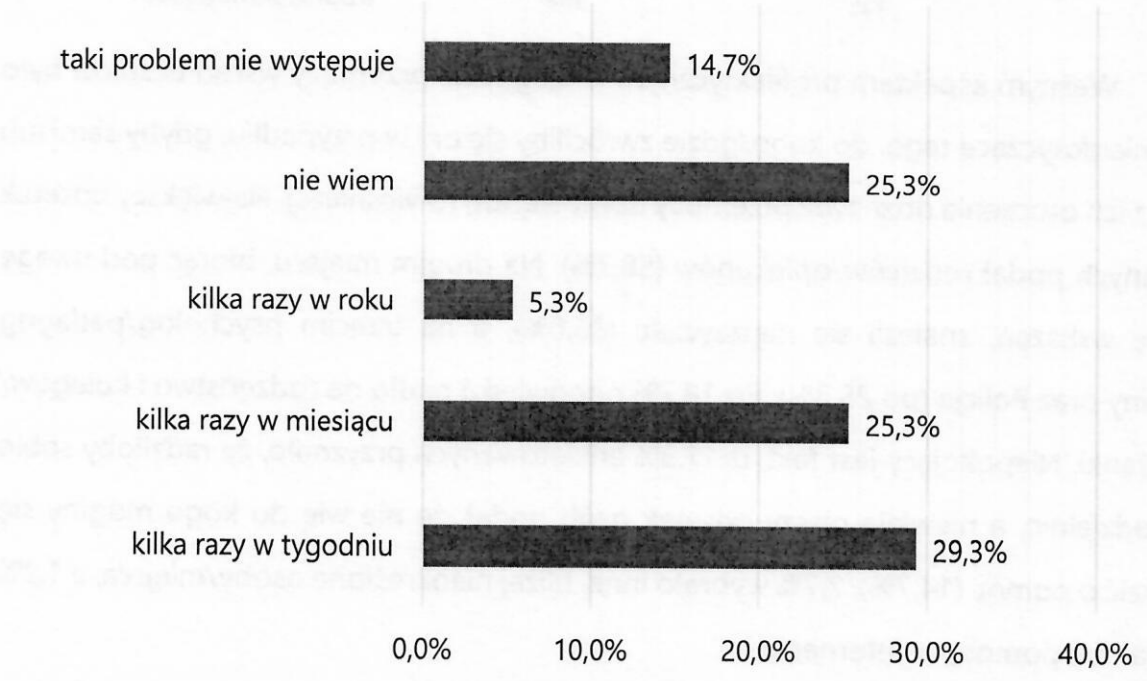
Wykres 21 Kto stosował przemoc w Twoim domu (kiedy byłeś/aś jej świadkiem)? N=19

Odpowiedź	*%*	*Liczba odp.*
rodzeństwo	43,8%	7
tata	25,0%	4
inne	25,0%	4
mama	12,5%	2
dalsi członkowie rodziny (np. wujek, ciocia, itp.)	12,5%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

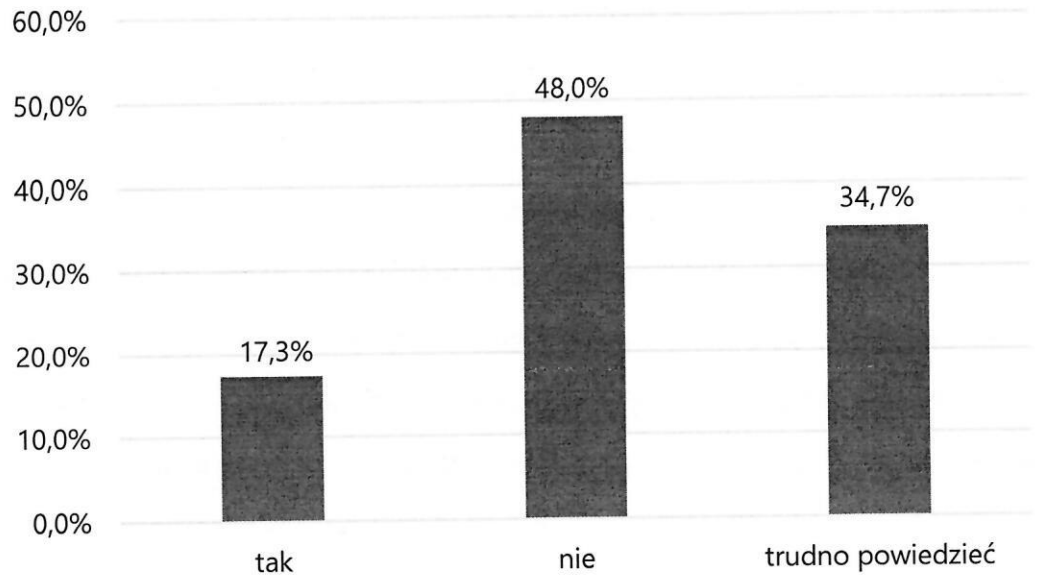
Obraz jaki wyłania się z badania to znaczna część uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy – przyznała to ponad połowa badanych respondentów (59,9%). Z udzielonych przez 5,3% uczniów odpowiedzi wynika, że zdarzenia takie w ich szkole mają miejsce kilka razy w roku, 25,3% osób przyznało, że zdarzają się kilka razy w miesiącu, a zdaniem 29,3% respondentów – kilka razy w tygodniu (29,3%). 14,7% badanych wskazało, że w ich szkole taki problem nie występuje, z kolei co czwarta osoba nie znała odpowiedzi na to pytanie (25,3%).

Wykres 22. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=75

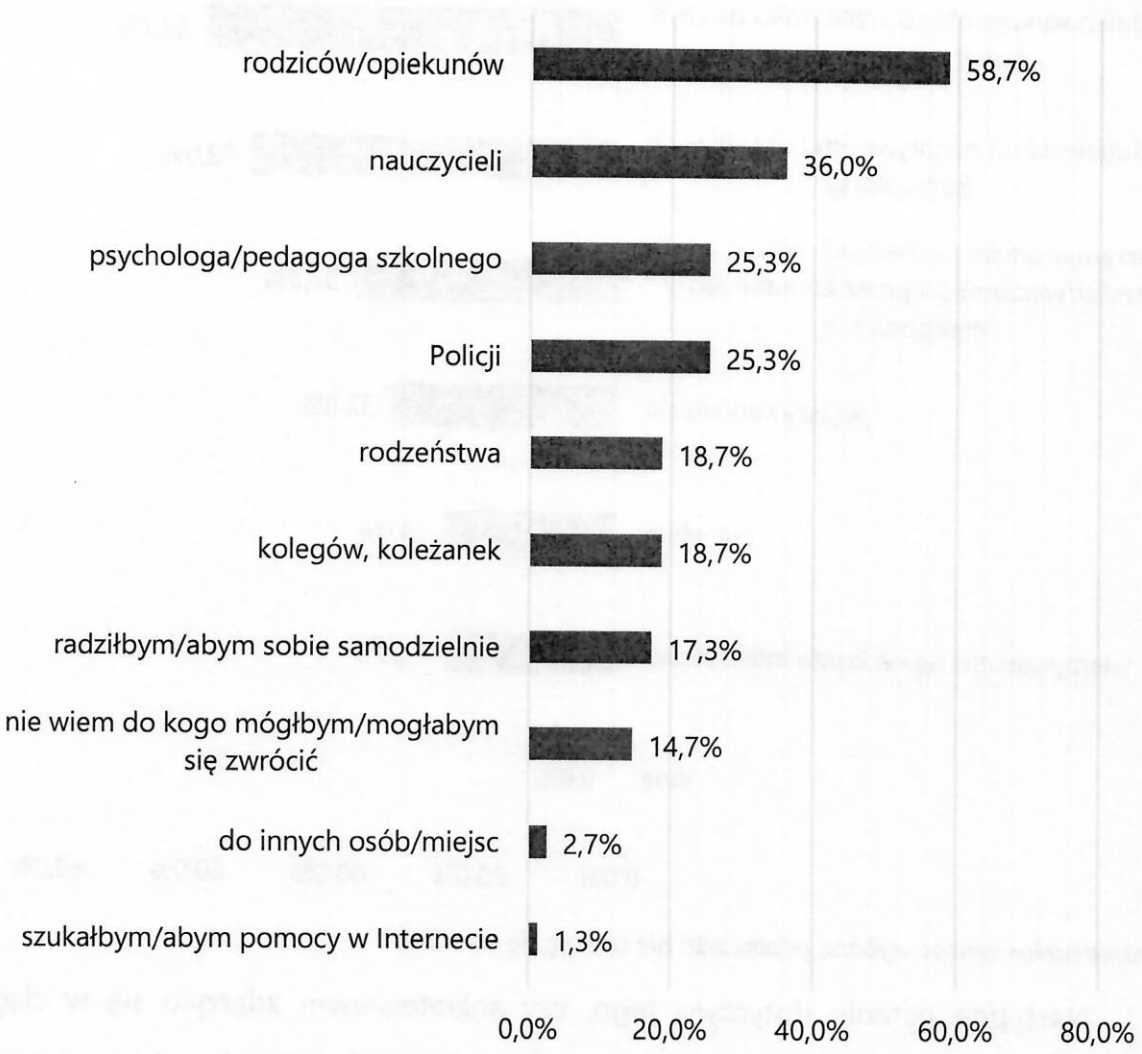
W dalszej kolejności respondenci mieli za zdanie ocenić, czy według nich w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś ich zdenerwuje). 48,0% ankietowanych zaprzeczyło temu, 17,3% osób na to pytanie odpowiedziało twierdząco, natomiast 34,7% badanych miało trudności z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie.

Wykres 23. Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)? N=75

Ważnym aspektem profilaktycznym w diagnozie przemocy wśród uczniów było pytanie dotyczące tego, do kogo/gdzie zwróciliby się oni w przypadku, gdyby sami lub ktoś z ich otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej. Największy odsetek badanych podał rodziców/opiekunów (58,7%). Na drugim miejscu, biorąc pod uwagę liczbę wskazań, znaleźli się nauczyciele (36,0%), a na trzecim psycholog/pedagog szkolny oraz Policja (po 25,3%). Po 18,7% odpowiedzi padło na rodzeństwo i kolegów/koleżanki. Niepokojący jest fakt, iż 17,3% ankietowanych przyznało, że radziłoby sobie samodzielnie, a niewiele niższy odsetek osób podał, że nie wie do kogo mógłby się zwrócić o pomoc (14,7%). 2,7% wybrało inne, bliżej nieokreślone osoby/miejsca, a 1,3% szukałoby pomocy w Internecie.

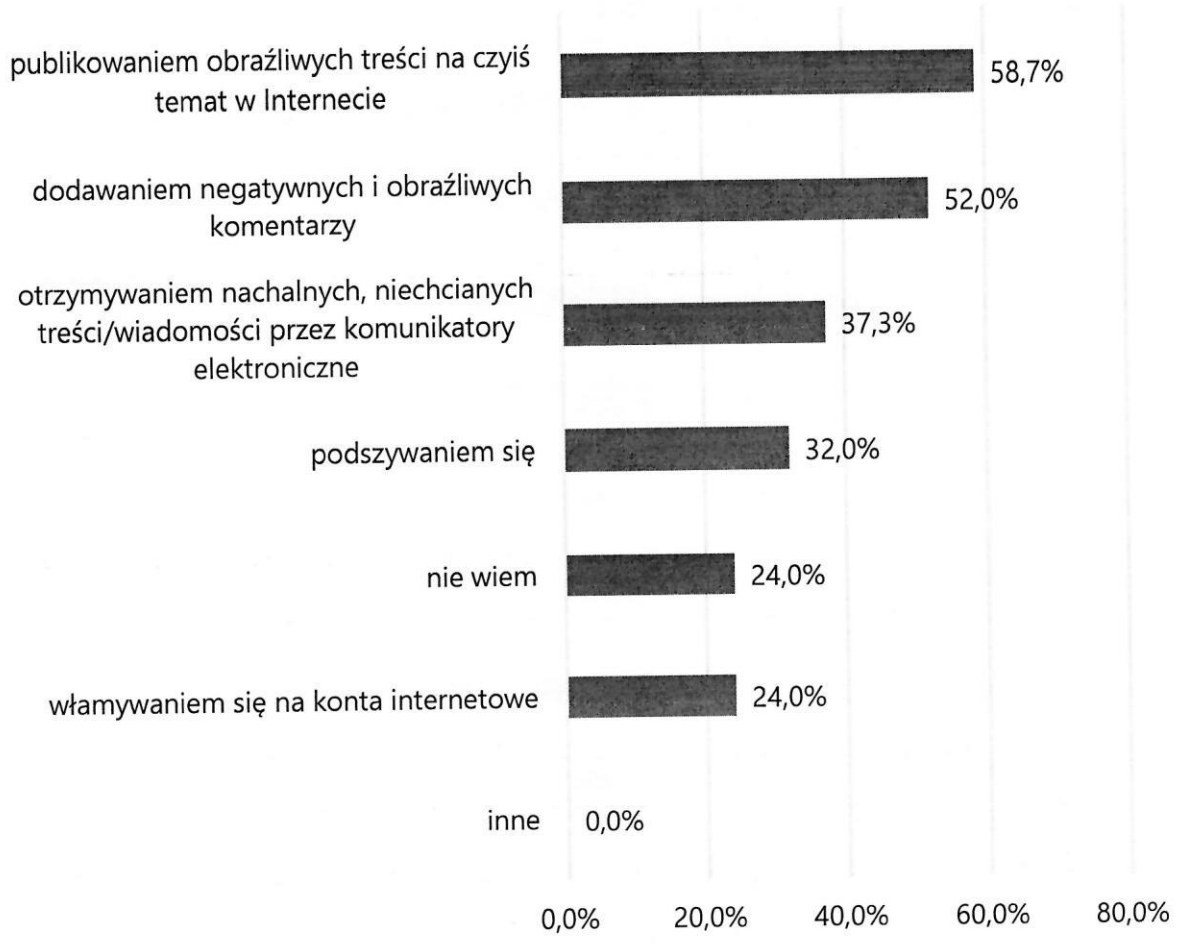
Wykres 24. Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc, gdybyś Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej? N=75

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W kolejnym etapie badania podjęto się oceny zjawiska przemocy w Internecie wśród dzieci i młodzieży z gminy Lutocin. Aby tego dokonać najpierw poprosiliśmy ankietowane osoby o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czym według nich jest cyberprzemoc. Ponad połowa badanych wskazała, że jest to publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat w Internecie (58,2%) oraz dodawanie negatywnych i obraźliwych komentarzy (52,0%). 37,3% osób wskazało na otrzymywanie nachalnych, niechcianych treści/wiadomości przez komunikatory elektroniczne, z kolei 32,0% podało podszywanie się. Co czwarty uczeń podał, że cyberprzemocą jest włamywanie się na konta internetowe, a tyle samo respondentów zaznaczyło odpowiedź „nie wiem" (po 24,0%).

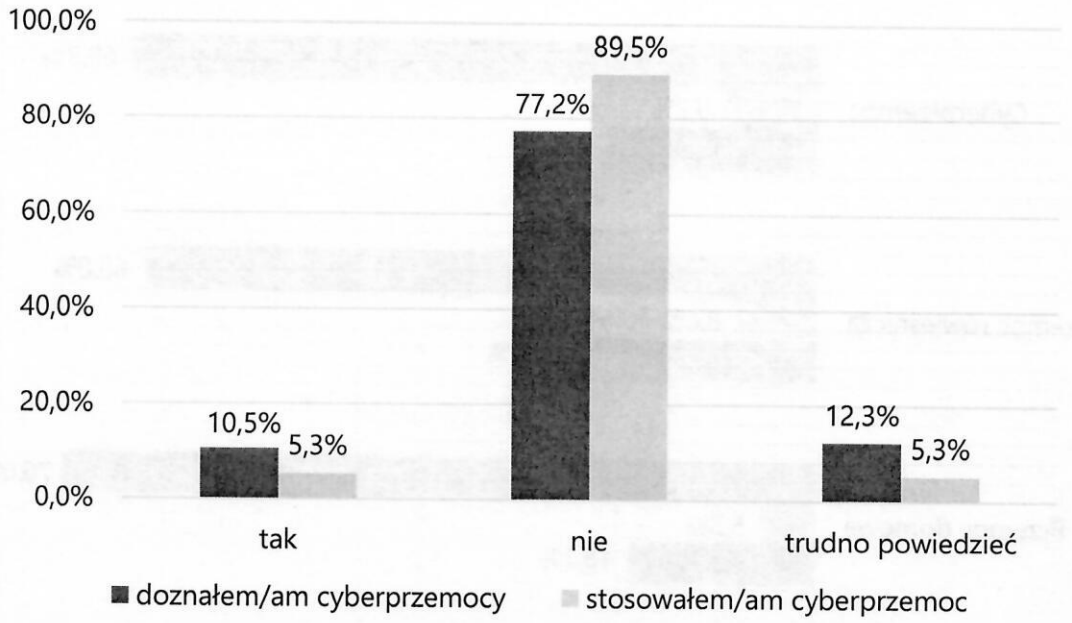
Wykres 25. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc? N=75

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Następne pytanie dotyczyło tego, czy ankietowanym zdarzyło się w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie doświadczyć cyberprzemocy. Z deklaracji uczniów wynika, że problemu tego doznało 10,5% badanych, z kolei 12,3% miało trudność w określeniu czy doświadczyło tego problemu. W przypadku stosowania cyberprzemocy, 5,3% uczniów przyznało się do jej zastosowania w przeciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, a taki sam odsetek ankietowanych miał trudności w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi na ten temat.

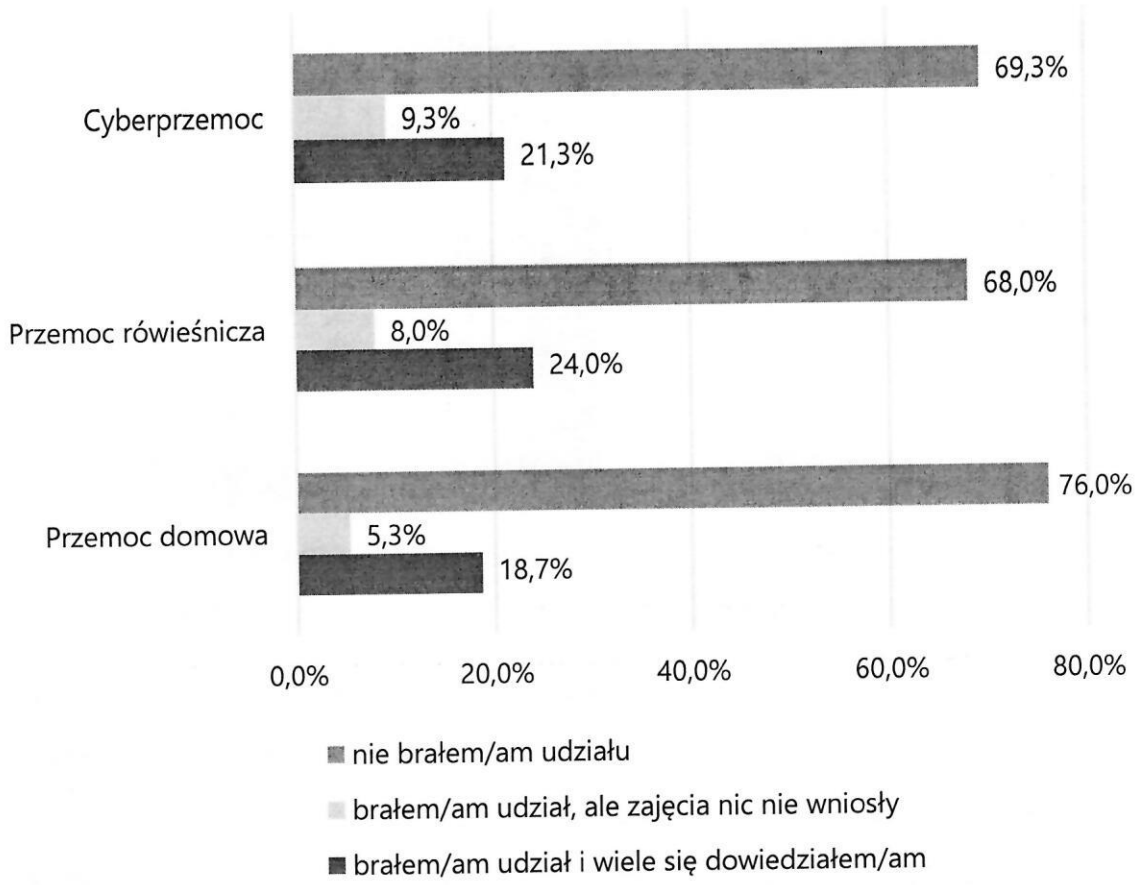
Tabela 16. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś i/lub stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzanie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=57

Uczniowie odpowiedzieli również na pytanie dotyczące tego, czy w przeciągu 2 lat poprzedzających badanie, brali udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych, dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy.

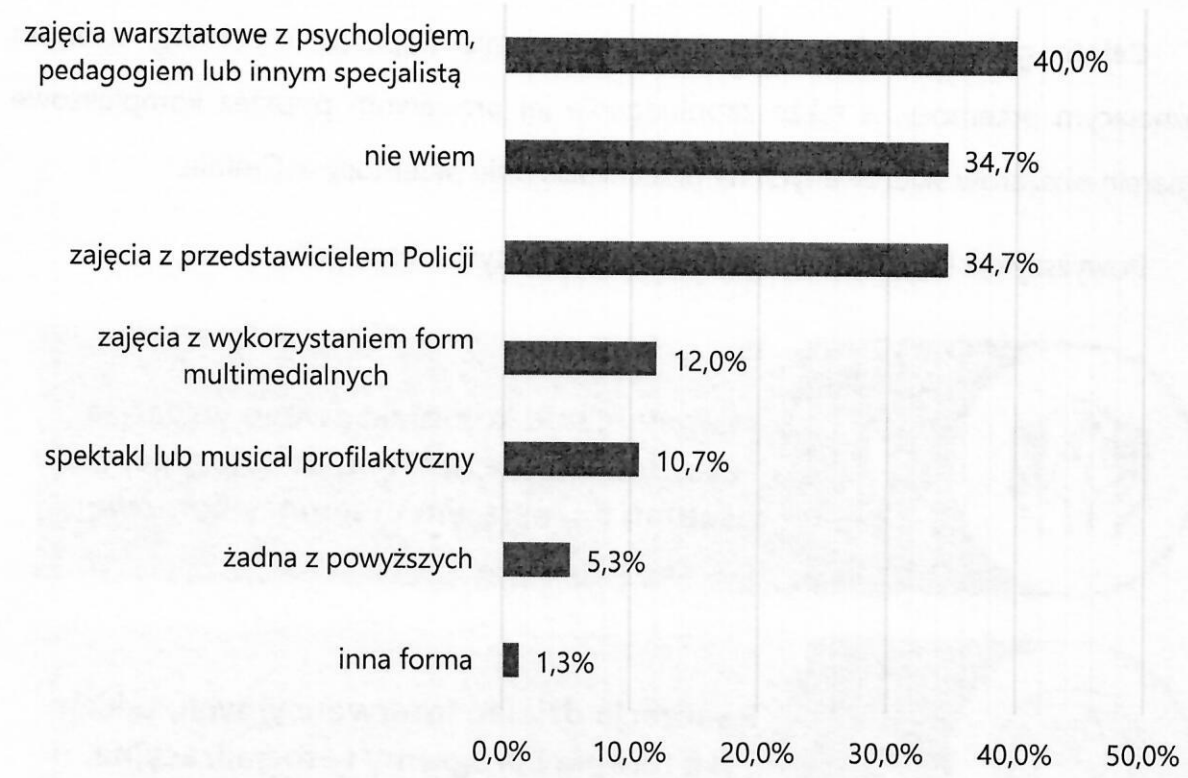
- Najbardziej pozytywnie uczniowie ocenili zajęcia dotyczące przemocy rówieśniczej (24,0%), następnie o tematyce cyberprzemocy (21,3%) oraz przemocy domowej (18,7%).
- Według 9,3% respondentów zajęcia na temat cyberprzemocy nic nie wniosły, 8,0% osób wskazało tą samą odpowiedź w przypadku przemocy rówieśniczej, a 5,3% odnośnie przemocy domowej.
- 76,0% respondentów przyznało, że nie brało udziału w zajęciach dotyczących przemocy domowej, odnośnie cyberprzemocy takiej odpowiedzi udzieliło 69,3% osób, a w zajęciach na temat przemocy rówieśniczej nie uczestniczyło 68,0% ankietowanych.

Wykres 26. Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy? N=75

Ostatnie pytanie zadane ankietowanym dotyczyło określenia formy zajęć profilaktycznych, które byłyby dla nich najciekawsze/najefektywniejsze. Co trzeci uczeń wykazał zainteresowanie zajęciami warsztatowymi z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (40,0%), z kolei 34,7% wskazało na zajęcia z przedstawicielem Policji, 12,0% – zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych, a 10,7% – spektakl lub musical profilaktyczny. Co trzeci badany podał, że nie wie jaka forma zajęć profilaktycznych by go zaciekawiła (34,7%), a 5,3% przyznało, że żadna z podanych w kafeterii odpowiedzi nie jest dla niego atrakcyjna. Najniższy odsetek osób wybrałby inną formę zajęć profilaktycznych, nie uściślając odpowiedzi (1,3%).

Wykres 27. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza? N=75

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest zapewnienie wsparcia i ochrony osobom doznającym przemocy, a także zapobieganie jej przejawom poprzez kompleksowe wsparcie obszarów skierowanych na przeciwdziałanie przemocy w Gminie.

Powyższy cel będzie realizowany w następujących obszarach:

Źródło: Opracowanie własne

1. Zapewnienie kompleksowego wsparcia oraz ułatwienie dostępu do schronienia osobom doznającym przemocy domowej.			
lp.	**zadanie**	**wskaźnik**	**realizatorzy**
1.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej	Liczba osób, które skorzystały ze schronienia	GOPS, ZI
2.	Zagwarantowanie osobom doznającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej	Liczba porad udzielonych osobom doznającym przemocy	ZI, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe
		Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa	
3.	Wsparcie finansowe i rzeczowe rodzin dotkniętych przemocą domową	Liczba rodzin otrzymujących pomoc finansową i rzeczową z powodu problemu przemocy	GOPS
4.	Udzielanie rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej, pomocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty"	Liczba wszczętych/ zakończonych procedur	ZI, GKRPA, GOPS, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
		Liczba rodzin objętych procedurą	
5.	Praca socjalna z rodzinami, w których występuje problem przemocy domowej	Liczba rodzin, które objęto pracą socjalną	GOPS
6.	Objęcie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	GOPS

7.	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków na ich pobyt	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, z powodu przemocy domowej	GOPS
8	Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych powołanych do realizacji procedur „Niebieskie Karty"	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	ZI, UG
		Liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych	
9.	Udostępnianie baz danych zawierających informacje na temat istniejących placówek udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej	Liczba podmiotów, którym zostały przekazane aktualne bazy danych	ZI, UG, GOPS, KPP
10.	Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej pomocy, świadczonej przez ośrodki wsparcia oraz ośrodki interwencji kryzysowej, na podstawie porozumień z sąsiednimi gminami	Liczba osób, którym udzielono pomocy w ośrodku wsparcia	GOPS

2. Realizacja działań interwencyjnych, takich jak terapie i programy resocjalizacyjne, wobec sprawców przemocy.			
lp.	**zadanie**	**wskaźnik**	**realizatorzy**
1.	Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i/lub psychologiczno-terapeutycznych	Liczba osób, które wzięły udział w programach	ZI, GKRPA, GOPS

2.	Izolowanie osób stosujących przemoc domową poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do jego otoczenia i miejsc, w których osoba zwykle lub regularnie przebywa	Liczba interwencji w związku z naruszeniem zakazu zbliżania, kontaktowania się lub wstępu, przez osobę stosującą przemoc domową	KPP
		Liczba wydanych zakazów	
3.	Motywowanie i/lub kierowanie na leczenie odwykowe osób uzależnionych stosujących przemoc domową	Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	GKRPA
4.	Informowanie osób stosujących przemoc domową o konsekwencjach ich czynów oraz zobowiązanie ich do podejmowania działań zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy, w tym do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i/lub psychologiczno-terapeutycznych	Liczba osób skierowanych do uczestnictwa w programach	ZI, KPP
		Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D"	
5.	Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc, które nie podjęły się uczestnictwa w obowiązkowym programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym	Liczba złożonych zawiadomień o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia	ZI, KPP
6.	Rozpowszechnianie informatorów zawierających aktualne bazy teleadresowe instytucji, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują wszelkie działania adresowane do osób stosujących przemoc domową	Liczba przekazanych informatorów	UG, ZI, GOPS

7.	Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty"	Liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty"	ZI, KPP
8.	Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi	Liczba wniosków o nałożenie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych	GOPS, ZI, KPP, jednostki prokuratury

3. Działalność profilaktyczna i edukacja społeczeństwa w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy domowej.			
lp.	**zadanie**	**wskaźnik**	**realizatorzy**
1.	Inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom	Liczba zainicjowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych	ZI, GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, KPP
2.	Rozpowszechnianie informacji na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy	Liczba działań w zakresie rozpowszechnienia informacji	ZI, KPP, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
3.	Prowadzenie i udział w kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	ZI, KPP, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe
4.	Edukacja mieszkańców w zakresie skutecznych sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach i rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy	Liczba podjętych działań edukacyjnych	ZI, GKRPA, KPP, placówki oświatowe

5.	Edukacja na temat przemocy domowej oraz związanych z nią innych problemów, poprzez dystrybucję ulotek i plakatów, organizację pogadanek oraz zamieszczanie informacji w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych itp.	Liczba rozpowszechnionych materiałów edukacyjnych Liczba informacji zamieszczonych w mediach lokalnych o tematyce przeciwdziałania przemocy domowej	ZI, KPP, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe
6.	Edukacja dzieci i młodzieży na temat zagrożeń wynikających z przemocy domowej i rówieśniczej	Liczba zrealizowanych programów/warsztatów	KPP, GKRPA, GOPS, placówki oświatowe
7.	Przeprowadzanie akcji profilaktycznych w celu podnoszenia wrażliwości społecznej na kwestie przemocy domowej	Liczba zorganizowanych akcji profilaktycznych	ZI, KPP, GKRPA, placówki oświatowe
8.	Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Liczba możliwych form/miejsc spędzania czasu wolnego	placówki oświatowe, GOPS
9.	Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych	Liczba zrealizowanych programów	placówki oświatowe

10.	Prowadzenie poradnictwa, w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, jak również dotyczące wzrostu kompetencji rodziców i opiekunów w środowisku zagrożonym przemocą domową, a także w odniesieniu do grup ryzyka	Liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	placówki oświatowe
		Liczba osób, którym udzielono porad	

4. Edukacja pracowników instytucji pomocowych nt. rozpoznawania oznak przemocy, udzielania wsparcia i skutecznego działania interwencyjnego.			
lp.	**zadanie**	**wskaźnik**	**realizatorzy**
1.	Uczestnictwo pracowników instytucji i organizacji o tematyce udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej w szkoleniach/ seminariach/konferencjach	Liczba zorganizowanych szkoleń/seminariów/ konferencji	ZI, GKRPA, GOPS, UG, KPP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe
2.	Uczestnictwo nowo powołanych członków ZI w obowiązkowym szkoleniu	Liczba członków ZI uczestniczących w szkoleniu	ZI
3.	Uczestnictwo członków grup diagnostyczno-pomocowych w szkoleniach, w szczególności w zakresie pracy z osobą doznającą przemocy domowej oraz osobą stosującą przemoc domową	Liczba członków grup diagnostyczno-pomocowych, uczestniczących w szkoleniach	ZI
		Liczba biorących udział w szkoleniach	

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- mieszkańców gminy Lutocin, w tym osób zagrożonych wystąpieniem problemu przemocy domowej,
- osób, które doznają przemocy domowej,
- osób, które stosują przemoc domową,
- osób będących świadkami przemocy domowej,
- instytucji i osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z Diagnozą Problemu Przemocy w Gminie Lutocin na lata 2024-2030 zakłada:

- zwiększenie świadomości w społeczności lokalnej, dotyczącą zjawiska przemocy domowej,
- usprawnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, eliminując używanie przemocy,
- zwiększenie dostępu do pomocy oraz skuteczności działań instytucji pomocowych względem osób doznających przemocy domowej,
- intensyfikacja działań skierowanych wobec osób stosujących przemoc domową,
- wzmożenie działań służb, dotyczących profesjonalnej pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z Diagnozą Problemu Przemocy w Gminie Lutocin na lata 2024-2030* finansowane będą z budżetu Gminy, w tym budżetu GOPS oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu Programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej powinny opierać się na:

- ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć przynajmniej jedną z niżej wymienionych technik badawczych, tj.:

a) analizę dokumentów,
b) badanie ankietowe adresatów Programu,
c) badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

a) Kryterium skuteczności (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.

b) **Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.

c) **Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.

d) **Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Proces wdrażania założonych w niniejszym Programie działań i celów oraz informacja o aktywności Zespołu Interdyscyplinarnego w danym roku, będą przedmiotem corocznych sprawozdań przedkładanych Wójtowi Gminy Lutocin.

Realizacja *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z Diagnozą Problemu Przemocy w Gminie Lutocin na lata 2024-2030* obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w tabeli.

Tabela 17. Harmonogram wdrażania Programu

etap	wyszczególnienie	termin realizacji
etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Lutocin o przyjęciu do realizacji „Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z Diagnozą Problemu Przemocy w Gminie Lutocin na lata 2024-2030"	II kwartał 2024 r.
etap II	Koordynacja realizacji zadań objętych Programem	II kwartał 2024 r. – IV kwartał 2030 r.
etap III	Sprawozdawczość	Corocznie w okresie od 2024 r. do 2030 r.
etap IV	Ewaluacja Programu	I kwartał 2031 r.

Źródło: Opracowanie własne

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zjawisko przemocy domowej jest problemem dotykającym rodziny na całym świecie. Zdiagnozowanie jego skali jest szczególnie trudne za sprawą czynników takich jak m.in. wstyd, ukrywanie aktów przemocy domowej przez rodziny oraz ich najbliższe środowisko, a także lęk osób doświadczających przemocy przed ich oprawcami. Tworzenie programów przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej ma na celu udzielanie kompleksowej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, przez co rozumie się osoby doświadczające przemocy, stosujące ją oraz jej świadków. Realizacja zadań w tym zakresie nie byłaby możliwa, gdyby nie zintegrowane działania wszystkich instytucji i specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemu. Innym czynnikiem mającym znaczący wpływ na ograniczanie skali zjawiska przemocy jest świadomość społeczna. W związku z tym edukacja społeczności z terenu gminy Lutocin stanowi szansę na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Należy również pamiętać, aby podejmowane działania interwencyjne wobec osób doświadczających, jak i stosujących przemoc nie ograniczały się wyłącznie do rozmowy z psychologiem, ale pociągały za sobą szereg działań długofalowych, takich jak trwałe zmiany w postępowaniu osób stosujących przemoc domową, prawidłowe funkcjonowanie społeczne oraz emocjonalne osób doznających przemocy domowej itp.

Cele i zadania zawarte w *Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z Diagnozą Problemu Przemocy w Gminie Lutocin na lata 2024-2030*, realizowane w porozumieniu podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy z najwyższą rzetelnością, powinny pociągać za sobą pozytywne skutki, w postaci rozwiniętego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Spis tabel

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania 14
Tabela 2. Dane statystyczne dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022 17
Tabela 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty" w latach 2020-2022 19
Tabela 4. Liczba osób zmagających się z problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w gminie Lutocin w latach 2020-2022 20
Tabela 5. Liczba osób stosujących lub doznających przemocy, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2020-2022 20
Tabela 6. Kim jest osoba, która doświadcza przemocy domowej? N=21 24
Tabela 7. Jak często, w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu? N=81 24
Tabela 8. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=12 25
Tabela 9. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=12 25
Tabela 10. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=8 26
Tabela 11. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? N=7.27
Tabela 12. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=22 36
Tabela 13. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=24 37
Tabela 14. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=18 38
Tabela 15. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=20 39
Tabela 16. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś i/lub stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzanie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=57 44
Tabela 17. Harmonogram wdrażania Programu 56

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba wszczętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty" na przestrzeni lat 2020-2022 18
Wykres 2. Płeć dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu N=81 21
Wykres 3. Wiek dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu N=81 22
Wykres 4. Wykształcenie dorosłych mieszkańców N=81 22
Wykres 5. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy domowej? N=81 23
Wykres 6. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny? N=81 26
Wykres 7. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) może być metodą wychowawczą, która: N=81 28
Wykres 8. Czy postrzega Pan/i przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy? N=81 28
Wykres 9. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec osób doznających przemocy domowej? N=81 29
Wykres 10. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i 30
Wykres 11. Czy doświadczył/a Pan/i w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)? N=81 31
Wykres 12. Czy stosował/a Pan/i w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemoc (czyli przemoc w Internecie)? N=81 31
Wykres 13. Czy Pana/i zdaniem przemoc domowa jest przestępstwem? N=81 32
Wykres 14. Płeć uczniów biorących udział w badaniu N=75 33
Wykres 15. Wiek uczniów biorących udział w badaniu N=75 33
Wykres 16. Przynależność uczniów do poszczególnych klas N=75 34
Wykres 17. Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą? N=75 35
Wykres 18. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy? N=75 36
Wykres 19. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=75 38
Wykres 20 Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc? N=75 39
Wykres 21 Kto stosował przemoc w Twoim domu (kiedy byłeś/aś jej świadkiem)? N=19 40
Wykres 22. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=75 40

Wykres 23. Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)? N=75 41
Wykres 24. Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc, gdybyś Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej? N=75 42
Wykres 25. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc? N=75 43
Wykres 26. Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy? N=75 45
Wykres 27. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/ najefektywniejsza? N=75 46

BIBLIOGRAFIA

1. Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców. NASK Akademia, Warszawa 2019.
2. Diagnoza Przemocy wobec dzieci w Polsce 2023, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa.
3. Diagnoza lokalnych zagrożeń gminy Lutocin, Instytut Szkoleniowo-Badawczy, Rzeszów 2022.
4. https://bdl.stat.gov.pl.
5. https://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/30-cykle-przemocy-w-rodzinie.
6. J. Helios, W. Jedlecka, Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.
7. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok.
8. Poradnik dla osób dotkniętych przemocą, Stowarzyszenie OPTA, Warszawa.
9. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz.1232).
10. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.
11. Sprawozdanie z Działalności Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Lutocin za lata 2020, 2021 i 2022.
12. Sprawozdanie (Raport) Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lutocinie z realizacji zadań z zakresu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii za okres I – XII 2022 roku.
13. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424).